

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

SHODA PODMĚTU S PŘÍSUDKEM V SOUČASNÉ FRANCOUZŠTINĚ A
ČEŠTINĚ, SROVNÁVACÍ STUDIE

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Autor práce: Markéta Šonková

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3

2012

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu práce panu PhDr. Ondřeji Peškovi, Ph. D. za jeho ochotu, cenné rady a odborné vedení mé bakalářské práce.

Zároveň bych ráda poděkovala své rodině za podporu při studiu.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá shodou podmětu s přísudkem ve francouzštině a češtině. Cílem práce je popsat a analyzovat pravidla shody podmětu s přísudkem ve francouzštině a porovnat je s češtinou, přičemž je zaměřena hlavně na problematiku vícenásobných podmětů.

Práce je rozdělena do dvou částí. První část, rozdělená do dvou hlavních kapitol, popisuje pravidla shody ve francouzštině a v češtině a zaměřuje se na popis hlavních rozdílů ve vyjádření.

Druhá, praktická část, je zpracována pomocí paralelního korpusu Intercorp. Jejím cílem je obhájit teoretické poznatky v první části.

Klíčová slova:

Shoda podmětu s přísudkem ve francouzštině

Shoda podmětu s přísudkem v češtině

Analýza

Intercorp

Annotation

This Bachelor's thesis deals with the issue of subject-predicate agreement in French and Czech. The aim of this work is to describe and analyze the rules of the subject-predicate agreement in French and to compare it to Czech and to focus on the issue of multiple subject.

The work is divided into two main parts. The first part, divided into two main chapters, describes the rules of subject-predicate agreement in French and Czech and focuses on description of the main differences in the expression in both languages.

The second, practical part is composed by using a parallel corpus Intercorp. Its aim is to justify the theoretical knowledge from the first part.

Key words:

Subject-predicate agreement in French

Subject-predicate agreement in Czech

Analysis

Intercorp

OBSAH

ÚVOD	- 9 -
1. TEORETICKÁ ČÁST	- 10 -
1.1. Seznámení se základními pojmy	- 10 -
1.1.1. Podmět	- 10 -
1.1.2. Přísudek	- 12 -
1.1.3. Predikace	- 12 -
1.1.4. Jednočlenné věty	- 12 -
1.1.5. Dvojčlenné věty	- 13 -
1.1.6. Shoda podmětu s přísudkem	- 13 -
1.2. Shoda podmětu s přísudkem ve francouzštině	- 14 -
1.2.1. Shoda v osobě a čísle	- 14 -
1.2.2. Shoda v rodě	- 15 -
1.2.3. Shoda neosobních sloves se zájmeny il, ce, on	- 15 -
1.2.3.1. Neutrální zájmeno IL	- 15 -
1.2.3.2. Zájmeno CE	- 17 -
1.2.3.3. Zájmeno ON	- 17 -
1.2.4. Shoda přísudku s více podměty a s podmětem označujícím množství - 18 -	
1.2.4.1. Výrazy spojující podměty	- 20 -
1.2.4.1.1. Et	- 20 -
1.2.4.1.2. L'un et l'autre	- 20 -
1.2.4.1.3. Tel et tel	- 21 -
1.2.4.1.4. Ou	- 21 -
1.2.4.1.5. L'un ou l'autre/ Tel ou tel	- 22 -
1.2.4.1.6. Ni... ni	- 22 -
1.2.4.1.7. Ainsi que, de même que	- 23 -
1.2.4.1.8. Avec, comme	- 23 -
1.2.5. Shoda s podmětem vyjádřeným zájmenem	- 24 -
1.2.5.1. Qui	- 24 -
1.2.5.2. Chacun	- 24 -
1.2.5.3. Personne	- 25 -
1.2.5.4. Quelqu'un/Quelqu'une	- 25 -

1.3.	Shoda podmětu s přísudkem v češtině	- 26 -
1.3.1.	Shoda v osobě a čísle	- 26 -
1.3.2.	Shoda v rodě	- 27 -
1.3.3.	Shoda neosobní	- 28 -
1.3.4.	Shoda přísudku s více podměty	- 29 -
1.3.5.	Shoda s podmětem vyjádřeným zájmenem	- 32 -
1.4.	Shrnutí	- 34 -
2.	PRAKTICKÁ ČÁST	- 38 -
2.1.	Shoda s podmětem vyjádřeným zájmenem.....	- 39 -
2.1.1.	Chacun	- 39 -
2.1.2.	Personne.....	- 40 -
2.1.3.	Qui	- 40 -
2.2.	Shoda s podmětem označujícím množství	- 42 -
2.2.1.	Combien.....	- 42 -
2.2.2.	Plupart.....	- 43 -
2.2.3.	Beaucoup	- 44 -
2.2.4.	Trop.....	- 46 -
2.2.5.	Autant.....	- 46 -
2.2.6.	Peu	- 47 -
2.2.7.	La foule	- 47 -
2.2.8.	La douzaine.....	- 48 -
2.2.9.	La multitude.....	- 49 -
2.3.	Shoda přísudku s několikanásobným podmětem	- 49 -
2.3.1.	Spojky et a ou	- 50 -
2.3.1.1.	L'un et l'autre	- 50 -
2.3.1.2.	L'un ou l'autre	- 51 -
2.3.1.3.	Tel ou tel.....	- 51 -
2.3.2.	Ni...ni	- 52 -
2.3.3.	Avec	- 54 -
2.3.4.	Comme.....	- 54 -
2.3.5.	De même que	- 55 -
2.3.6.	Ainsi que	- 56 -
2.3.7.	Autant que.....	- 57 -
3.	Závěr.....	- 59 -

4. Résumé	- 62 -
5. Bibliografie.....	- 65 -

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je shoda podmětu s přísudkem v současné francouzštině a češtině. Budu se tedy zabývat popisem a analýzou daného jevu ve dvou jazycích. Jelikož oba jazyky pochází z jiných jazykových rodin, najdeme zde spoustu odlišností.

Základní rozdíl mezi těmito dvěma jazyky je typologický. Zatímco čeština je jazykem flexivním, ve francouzštině převažují znaky jazyka izolačního. Abychom to trochu vysvětlili, znamená to, že čeština je hodně ohebným jazykem, který často pracuje s předponami a příponami, stavba jazyka je poměrně volná, je jí dána určitá prostorová úspornost.

Francouzština oproti češtině má omezenou flexi, izoluje své výrazové jednotky, vzájemně je propojuje formálními mluvnickými slovy, povinně klade podmětná osobní zájmena apod. Pokud tuto skutečnost trochu nadneseme, můžeme říct, že francouzština pro stejné sdělení potřebuje graficky větší plochu než čeština. (Radina 1981, s. 10)

Téma této práce jsem si zvolila, protože pro mne shoda podmětu s přísudkem znamená hodně důležitou část jak české, tak francouzské gramatiky a myslím si, že tomuto jevu bychom měli věnovat větší pozornost.

Ačkoliv se na českých školách shoda podmětu s přísudkem vštěpuje do hlav už žákům prvního stupně, je spousta lidí, kteří i v dospělosti v této oblasti dokážou udělat spoustu chyb, a to i přesto, že je to jejich mateřský jazyk. Z tohoto důvodu považuji toto téma za důležité podrobněji rozebrat a vysvětlit.

Celá práce je rozdělena do dvou hlavních kapitol. První kapitola je teoretickým shrnutím všech poznatků z použité literatury. Najdeme zde tři podkapitoly, a to část zaměřenou na vysvětlení základních pojmů souvisejících s tématem bakalářské práce a další dvě části, z nichž jedna část popisuje pravidla shody podmětu s přísudkem ve francouzštině a druhá je zaměřena na popis shody přísudku s podmětem v češtině. Tato kapitola je zakončena tabulkou, která má za cíl srozumitelně shrnout jevy zjištěné v předcházející analýze shody přísudku s podmětem v obou jazycích.

Druhá kapitola má za cíl poukázat na pravidla shody popsané v první části a na vybraných textech z paralelního korpusu Intercorp porovnat způsoby vyjádření shody v obou jazycích, a to zejména na méně obvyklých případech.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1. Seznámení se základními pojmy

Tématem této bakalářské práce je shoda podmětu s přísudkem v současné francouzštině a její srovnání s češtinou. Tento jev bude zkoumán z teoretické i praktické stránky. V praktické části využijeme ke studii paralelní korpus Intercorp. Předně je však nutné definovat některé základní pojmy, se kterými se budeme v průběhu práce setkávat.

Nejdůležitějšími pojmy, kterými se budeme zabývat nejprve, jsou podmět a přísudek. Dále bude následovat vysvětlení pojmu predikace, definování vět jednočlenných a dvojčlenných. V neposlední řadě si definujeme shodu podmětu s přísudkem.

1.1.1. Podmět

„Podmět je základní člen dvojčlenné věty označující nositele predikačního příznaku, a tvořící tudíž s přísudkem predikační dvojici“ (Grepl 1970, s. 105) Není závislý na žádném výraze v dané větě.

V české větě není jeho postavení stabilní. V oznamovací větě stojí většinou na začátku. Existují i věty, ve kterých stojí podmět na konci. Zejména v češtině se postavení podmětu může měnit poměrně libovolně. Věty „*Lukáš posekal zahradu*“ a „*Zahradu posekal Lukáš*“ označují stejnou skutečnost, ale přesto může mít podmět dva různé způsoby umístění. V určitých typech vět podmět musí stát na konci, například všemi notoricky známá věta z pohádek: „*Byl jednou jeden král.*“

Ve francouzštině je podmět zpravidla prvním stojícím členem ve větě. Do určité míry s ním lze hýbat. Pokud je ve větě příslovečné určení prvním větným členem, podmět následuje až za ním.: « *Aujourd'hui je reste à la maison.* » V jistých případech lze podmět umístit až za přísudek. Takový jev nazýváme jako *inverze*. Ta se používá především při tvorbě otázky. Inverze v oznamovací větě se vyskytuje především v psané francouzštině, hlavně v knižní tvorbě. Příkladem mohou inverze být tyto věty: *Soit un triangle.* / *Sont reçus les candidats suivants.* (Chevalier 1997, s. 68) Abychom mohli podmět bezpečně určit, pomůžeme si pádovou otázkou kdo/co? = Qui est-ce qui? / Qu'est-ce qui?

V češtině rozlišujeme více druhů podmětů podle toho, zda se pojí s dalšími větnými členy. Pokud není podmět rozvitý žádným větným členem, jedná se o tzv. **podmět holý**: *Pes utekl*. V případě, že je samotný podmět rozvitý dalším výrazem, hovoříme o tzv. **podmětu rozvitém**: *Jeho pes utekl*. Ve větě může být více podmětů, v takovém případě hovoříme o **podmětu několikanásobném**: *Jeníček a Mařenka se ztratili*. Ve francouzštině toto dělení zcela neodpovídá. Například první věta „*Pes utekl*“ se ve francouzštině nedá přeložit dvěma slovy. Pokud je podmět vyjádřený podstatným jménem, toto je rozvito minimálně *neurčitým členem (article indéfini)* nebo *členem určitým (article défini)*, případně tzv. *členem dělivým (article partitif)*. Nepovažujeme je však za větné členy. Tato věta by pak ve francouzštině vypadala takto: *Un chien s'est enfui*. (Výraz « *un chien* » považujeme za podmět holý.)

Na rozdíl od francouzštiny nemusí být v češtině podmět slovně vyjádřen, pokud poznáme podmět z tvaru přísudku: *Jdu k doktorovi*. (*Já jdu k doktorovi*.) Podle slovesa „*jít*“ v 1. osobě j. č. poznáme, že nevyjádřeným podmětem je osobní zájmeno „*já*“. Ve francouzštině musí mít věta vždy tuto podobu: *Je vais chez le médecin*. Dále se podmět slovně nevyjadřuje tehdy, byl-li už vyjádřen v předcházející větě nebo je-li znám ze situace, v níž projev probíhá: *Maminka přišla domů. Hned se mě ptala, jestli už mám napsané domácí úkoly* (Grepl 1999, s.29).

Nejčastěji je podmět vyjádřen podstatným jménem nebo zájmenem. Může být vyjádřen i přídavným jménem, číslovkou, infinitivem slovesa, vztažným zájmenem atd.

Pokud je v češtině podmětem podstatné jméno, může být vyjádřeno i jiným pádem než nominativem. Je to především genitiv. Rozlišujeme tři možnosti vyjádření pomocí genitivu. Je to genitiv záporový – *Nebylo po něm vidu ani slechu*, genitiv množství – *Tam bylo lidí*, a genitiv numerativní – *Představení se zúčastnilo čtyři sta diváků*. (Daneš 1987, s.43)

Ve francouzštině existují dva zvláštní typy podmětu. Jedná se o tzv. **prázdný** a **neurčitý** podmět. Nejznámějším případem prázdného podmětu je spojení „*il pleut*“. Zájmeno *il* zde nenahrazuje jmenný podmět. Jedná se o neosobní konstrukci, kde podmět ničemu neodpovídá, ale jak už bylo zmíněno výše, francouzská věta potřebuje podmět. Do češtiny přeložíme jako jednočlennou větu „*prší*“.

Neurčitý podmět *on* může vyjadřovat všeobecného původce děje, nebo může být variantou pro osobu určitou. Pochází z francouzského slova *homme*, může prakticky zastupovat jakoukoliv osobu jak singuláru, tak plurálu.

1.1.2. Přísudek

Přísudek je druhým základním členem dvojčlenné věty, který je syntakticky podřízen podmětu a vyjadřuje příznaky přisuzované podmětu (co podmět dělá, co se s ním děje, jaký je nebo v jakých okolnostech se nalézá) (Grepl 1970, s.110)

Rozlišujeme dva druhy přísudků. **Přísudek slovesný** je základní typ přísudku vyjádřený určitým tvarem významového slovesa. **Přísudek slovesně jmenný** se skládá ze sponového slovesa= *la copule, le verbe attributif* (zejména sloveso *být*) a jmenné části= *l'attribut*, která je nejčastěji vyjádřena podstatným nebo přídavným jménem. Setkáme se i s případy, kdy je jmenná část přísudku vyjádřena infinitivem, číslovkou, citoslovcem nebo předložkou.

Oba jazyky se vyznačují ještě jedním typem přísudku, a to **přísudkem neslovesným** (nebo též čistě jmenným). Takový přísudek je používán zřídka a vždy bychom ho mohli doplnit o sponu. (př. *Vstupné dobrovolné- Entrée gratuite.*)

1.1.3. Predikace

Pojmem predikace označujeme výpověď přísudku o podmětu. Je základním prvkem pro jakoukoliv výpověď. Může vyjadřovat činnost, stav nebo vlastnosti, tzv. příznaky. Predikace znamená v první řadě modální a dále časovou klasifikaci příznaku. Kategorie modu a času jsou proto základní predikační kategorie. (Grepl 1999, s.55)

1.1.4. Jednočlenné věty

Čeština dělí věty na jednočlenné a dvojčlenné. Ve francouzštině je toto dělení poněkud problematické.

Jednočlennými větami rozumíme konstrukce, které jsou tvořeny pouze jediným členem a fungují jako věty. Tyto věty nemají podmět. Dělíme je na **neslovesné** a **slovesné**.

Neslovesné jednočlenné věty se dále dělí na *substantivní* (př. Škoda!), *adjektivní* (př. Úžasné!), *příslopečné* (př. Určitě!), *infinitivní* (př. Nedotýkat se!), *citoslovečné* (př. Hurá!) a *zvolací* (př. Pane profesore!). U tohoto typu vět můžeme najít podobu s francouzštinou (Dommage! Incroyable! Certainement! Ne pas toucher! Hourra! Monsieur le professeur!)

U **slovesných jednočlenných vět** se vyskytuje problém s nacházením ekvivalentů ve francouzštině. Francouzské sloveso, kromě některých ustálených spojení

a rozkazovacích vět, vyžaduje podmět. Proto českým jednočlenným větám většinou odpovídají francouzské věty dvojčlenné.

V následujícím výčtu můžeme vidět užití jednočlenných slovesných vět v češtině a jejich překlad do francouzštiny. Tento typ vět se používá hlavně v těchto oblastech:

- přírodní jevy, okolnosti, období (Prší. / Il pleut.)
- tělesné i duševní stavy (Je mi zima. / J'ai froid.)
- další okolnosti místní, časové ... (Je půlnoc. / Il est minuit.)

Všimněme si, že českým jednočlenným větám odpovídají francouzské věty dvojčlenné, ikdyž použití podmětu *il* je zde formální. Takový podmět se ve francouzštině nazývá *le sujet apparent*. (Radina 1981, s.119)

1.1.5. Dvojčlenné věty

Dvojčlenné věty jsou tvořeny podmětem i přísudkem, ačkoliv v češtině nemusí být podmět slovně vyjádřen. Lze ho však vždy doplnit. (př. *Šel jsem do kina*. Kdo? =já) Ve francouzštině najdeme vždy vyjádřené oba větné členy. Dvojčlenná francouzská věta má tuto stavbu: *Je suis allé au cinéma*.

1.1.6. Shoda podmětu s přísudkem

Shoda podmětu s přísudkem je jev, který vyjadřuje závislý vztah přísudku na podmětu. Podle Le Goffica¹ je shoda prostředkem k vyjádření souvislosti mezi podmětem a přísudkem. Slovesný přísudek se s podmětem shoduje v osobě a čísle. Jmenný přísudek se sponou se shoduje s podmětem v čísle a rodě.

¹ LE GOFFIC P. (1994), *Grammaire de la phrase française*, s. 132

1.2. Shoda podmětu s přísudkem ve francouzštině

Přísudek od podmětu přebírá kategorie osoby, čísla, času a rodu. Ve francouzštině je shoda podmětu s přísudkem patrná zejména v písemné formě. V ústním projevu je složitější rozeznat, o jaký tvar se jedná, proto je velice důležité porozumět kontextu. Tvar jednotného čísla se dá snadno zaměnit za tvar čísla množného, například u tvaru *Il(s) parle(nt)*.

1.2.1. Shoda v osobě a čísle

Ve francouzštině rozlišujeme 1., 2., 3. osobu čísla jednotného (*le singulier*) a 1., 2., 3. osobu čísla množného (*le pluriel*). Pro každou osobu přijímá přísudek svou koncovku. V přítomném čase jsou to koncovky *-e, -es, -e, -ons, -ez, -ent* nebo *-is, -is, -it, -issions, -issiez, -issent*, podle toho do jaké patří slovesné třídy. Pro slovesa 1. třídy používáme pomocné sloveso *parler*, pro 2. třídu sloveso *finir*. Existuje ovšem řada sloves nepravidelných. Slovesa 1. třídy jako ***parler*** vyčasuujeme takto: *je parle, tu parles, il parle, nous parlons, vous parlez, ils parlent*.

Ve francouzštině můžeme slovesa rozdělit na 2 skupiny dle tvorby složených časů. Ty se tvoří buď pomocí slovesa „*avoir*“ (j'ai, tu as, il a, nous avons, vous avez, ils ont) nebo „*être*“ (je suis, tu es, il est, nous sommes, vous êtes, ils sont).

Většina sloves tvoří složené časy s pomocným slovesem ***avoir***. Složené časy s pomocí ***être*** tvoří slovesa zvrtná a bezpředmětová, která vyjadřují pohyb, stav nebo změnu stavu. Patří sem slovesa *aller, arriver, descendre, devenir, entrer, monter, mourir, naître, partir, passer, rentrer, rester, retourner, revenir, sortir, tomber, venir* a většina odvozených sloves. (Taišlová 2005, s.115)

Tato slovesa se s podmětem shodují v čísle. V praxi to znamená, že příčestí minulé (*participe passé*) přijímá koncovku *-s* pro množné číslo.

Některá slovesa z předchozího výčtu se používají jako slovesa předmětová. Mění se tak jejich význam i pomocné sloveso.

Slovesa, která tvoří složené časy pomocí *avoir* netvoří s podmětem shodu v čísle. Pomocné sloveso *avoir* pouze přejímá osobu, ve které je podmět vyjádřen.

1.2.2. Shoda v rodě

Ve francouzštině mají podstatná jména pouze mužský (*le masculin*) nebo ženský (*le féminin*) rod. Čeština disponuje třemi rody – středním, mužským a ženským. Na rozdíl od češtiny, kde je mluvnický rod většinou shodný s přirozeným (výjimka př. citlivka, potvora...), ve francouzštině toto pravidlo zcela neplatí. Ve francouzštině tak najdeme slova, u kterých bychom očekávali, že se mluvnický rod bude shodovat s přirozeným rodem. Příkladem může být slovo *mannequin*, které je označením pro ženu, a přesto je rodu mužského. (Radina 1981, s.46)

Shoda ve jmenném rodě se projevuje při vyjádření trpným slovesným rodem (*la voix passive*) a ve složených časech s pomocným slovesem *être*. Pomocné sloveso je ve tvaru příslušné osoby a čísla, přičestí minulé přijímá tvar mužského nebo ženského rodu v jednotném či množném čísle. Přičestí minulé pro ženský rod přijímá koncovku - *e* v singuláru a – *es* v plurálu.

a) Trpný rod

Rozlišujeme 2 slovesné rody - **činný** a **trpný**. Činný rod označuje situaci, kdy je podmět totožný s původcem děje. Trpný rod vyjadřuje opak, což znamená, že původce děje není podmětem. (Radina 1981, s. 66) Sloveso *être* plní funkci spony, jmenná část přísudku mění tvar podle rodu.

b) Složené časy

Shoda v rodě u složených časů se týká sloves s pomocným slovesem *être* a zvratných sloves. Přičestí minulé opět přijímá koncovku – *e* pro ženský rod.

Koncovku – *e* můžeme najít také u přičestí minulého, které se pojí s pomocným slovesem *avoir*. V tomto případě se ovšem nejedná o shodu přísudku s podmětem, ale s předmětem přímým, který stojí před slovesem. (př. Voici *une femme* que j'ai vue hier!) (Riegel 2004, s. 342)

1.2.3. Shoda neosobních sloves se zájmeny *il, ce, on*

1.2.3.1. Neutrální zájmeno *IL*

Jak uvádí Šabršula ve své *Vědecké mluvnici francouzštiny*, v tomto typu shody se uplatňují slovesa neosobní nebo slovesa, kterých se užívá neosobně, a to v 3. osobě singuláru, přestože za nimi může následovat nositel děje v plurálu. (př. *Il neige des feuilles.*)

Neutrální zájmeno *il* zde má funkci formálního mluvnického podmětu neosobních sloves. Sloveso se shoduje s podmětem *il*. (Taišlová 2005, s. 64)

V *grammaire du français contemporain* se dozvíme, že se zájmeno *il* používá zejména v těchto případech:

- pro vyjádření atmosférických jevů (spojuje se s tzv. defektivními slovesy)
 - jednoduchá spojení

Il pleut.

Prší.

Il tonne.

Hřmí.

Il gèle.

Mrzne.

Tyto a některé další věty se mohou vytvořit pomocí neosobní konstrukce (viz. výše) nebo následovně:

Il pleut. => *Les coups pleuvaient.*

- Ustálené výrazy

Il fait beau.

Je hezky.

Il fait froid.

Je zima.

- pro vyjádření času

Il est minuit.

Je půlnoc.

- pro vyjádření existence

Il existe sept merveilles du monde.

Existuje sedm divů světa.

Il était une fois un roi.

Byl jednou jeden král.

Moderní francouzština zaměňuje vazbu *il est* za *il y a*.

- spojení *il fait*

Il fait beau.

Je hezky.

Il fait froid.

Je zima.

- pro vyjádření důležitosti pomocí spojení *il faut*, *il suffit*, *il vaut mieux etc...*

Il faut travailler.

Je třeba pracovat.

Všechny výše zmíněné příklady se tvoří na základě stejného pravidla. Vezměme si na rozbor poslední větu *Il faut travailler*. Na první pohled by se mohlo zdát, že sloveso *travailler* má ve větě funkci podmětu. O tom, že je ve funkci předmětu se můžeme přesvědčit tak, že *travailler* nahradíme zájmenem.

Věta by vypadala takto: *Il le faut*. Podobným případem ověřujícím tuto skutečnost by mohla být tato věta: *Il faut que tu viennes*.

1.2.3.2. **Zájmeno CE**

Zájmeno *ce* má více tvarů (*ce/cela/ceci/ça*). Sám tvar *ce* může být pouze podmětem. Zpravidla se pojí se slovesem *être*. Do češtiny se pak ve větách překládá ukazovacím zájmenem *to*. (Taišlová 2005, s. 78)

Ve spojení se slovesem *être* většinou bývá v jednotném čísle. Podle Šabršuly jsou výjimkou zájmena *eux* a *elles*, před kterými může být sloveso v čísle množném. (Šabršula 1986)

Můžeme tak utvořit spojení: *c'est moi, c'est toi, c'est lui, c'est elle, c'est nous, c'est vous, c'est eux, c'est elles* nebo *ce sont eux, ce sont elles*.

Sloveso *être* je v singuláru:

- při identifikaci ceny: *C'est dix euros*.
- před více podstatnými jmény v singuláru: *C'est le chien, le chat, la vache*.
- před označením hodin a dalšího množství: *C'est 10 heures de voyage*.

Sloveso *être* je v plurálu:

- při odkazu na předcházející plurál: *Il y a douze pièces des oeufs. Ce sont la douzaine*.

C'est...qui/que je spojení, které zůstává většinou v přítomném čase a jeho funkce je tak víceméně zdůrazňovací. (př. *C'est 100 euros que je te dois*.)

Pokud relativnímu „*qui*“ předchází zdůrazněné osobní zájmeno 1. nebo 2. osoby, sloveso významové se shoduje s vytknutým osobním zájmenem. (př. *C'est moi qui viendrai*) (Šabršula 1986, s. 199)

1.2.3.3. **Zájmeno ON**

Tvar zájmena *on* pochází ze slova *homme*. V hovorové francouzštině *on* často zastupuje jméno osoby a 1., 2. a 3. osobu singuláru i plurálu, a to především když nechceme z jakéhokoliv důvodu jmenovat podmět. Může mu předcházet určitý člen při postavení na začátku věty nebo po *et, ou, où, que, si*. Zájmeno *on* slouží k vytváření kompozit jako *les on-dit, les qu'en-dira-t-on*. (Ducháček 1976, s. 115)

Může zastupovat:

- jednu nebo více neurčených osob – *On verra.*
- 1. osobu singuláru *je* – *Excusez la fierté, mais on a été soldat.*²
- 2. osobu singuláru *tu* – *On fait ses devoirs?*
- 1. osobu plurálu *nous* – *Toi et moi, on va écrire une lettre.*
- 2. osobu plurálu *vous* – *On s'est bien amusés, mes enfants?*³
- určitou skupinu lidí – *Dans ce pays, on reste toujours gentils.*
- souhrnně všechny (*tout le monde*) – *On doit protéger l'environnement.*

Toto zájmeno je ve větě vždy ve funkci podmětu. Sloveso, které se s ním pojí, se vždy časuje ve 3. osobě singuláru.

V případě jmenného přísudku se sponou zůstává sloveso être vždy ve 3. osobě singuláru a jmenná část přibírá koncovku –s jako známku množného čísla, případně –es pokud si pod podmětem máme představit ženský rod. (př. *On est fatigués. / On est fatiguées.*)

1.2.4. Shoda přísudku s více podměty a s podmětem označujícím množství

Všeobecně o shodě přísudku s větším počtem podmětů můžeme říci, že přísudek většinou přijímá tvar množného čísla. Na následujícím rozdělení podle Ducháčka⁴ přehledně uvidíme, že přísudek může být jak v singuláru, tak v plurálu. Jde o základní vymezení pravidel shody přísudku s podmětem v čísle. Složitějšími případy shody se budeme zabývat dále.

Prísudek tvoří tvar singuláru v těchto případech:

- Podměty označují jednu osobu, nebo věc:
*Ton oncle et parrain viendra ce soir.*⁵
- Podměty jsou synonymní:
*Sa vaillance, son courage est connu partout.*⁶
- Jeden z podmětů významově vylučuje druhý podmět:
*La paix ou la guerre peut sortir de cette conférence*⁷
- Poslední z podmětů významově shrnuje předchozí podměty:

² DUCHÁČEK O. (1976), *Grammaire du français contemporain*, s. 115

³ Tamtéž, s. 115

⁴ DUCHÁČEK O. (1976), *Grammaire du français contemporain*, s. 236

⁵ Tamtéž

⁶ ŠABRŠULA J. (1986), *Vědecká mluvnice francouzštiny*, s. 193

⁷ DUCHÁČEK O. (1976), *Grammaire du français contemporain*, s. 236

*Promesses, flatteries, menses, tout était en vain.*⁸

Mezi tyto podměty řadíme především *tout, chacun, aucun, nul, personne, rien*.

- Pokud chceme zdůraznit poslední podmět:

*Un mot, un geste, un simple coup d'oeil suffit pour qu'il comprenne tout.*⁹

- Pokud každému z podmětů předchází *tout*:

*Tout soldat, tout officier respecte ce règlement.*¹⁰

Přísudek tvoří tvar plurálu v těchto případech:

- V případě, že je ve větě více podmětů různých osob a jsou souhrnně podřízeny jednomu společnému podmětu vyjádřeným zájmenem *nous, vous*:

*Ni moi, ni vous ne connaissons l'avenir.*¹¹

*Lui et moi, nous parlons couramment le français.*¹²

*Toi et tes amis, vous serez partout les bienvenus.*¹³

- Pokud je podmět vyjádřen číslovkou *combien, peu, beaucoup, trop, autant, la plupart*:

Combien sont venus?

La plupart des gens aiment la musique.

- Po *plus/moins de deux (trois...)* :

Moins de deux mois se sont écoulés.

- Po výrazech, kterými rozumíme množství větší než jeden jako *la foule, une douzaine, une multitude* atd. :

*La foule de chômeurs poussaient des cris de colère.*¹⁴

*Une douzaine de réfugiés ont passé la frontière.*¹⁵

*Une multitude d'étoiles sont éteintes.*¹⁶

Toto rozdělení bychom mohli rozšířit o další případy shody v čísle. Berme tento výčet jako úvod pro další práci se shodou přísudku s podmětem. V další části se budeme zabývat problematikou konkrétních situací, které mohou nastat u vícenásobných podmětů.

⁸ DUCHÁČEK O. (1976), *Grammaire du français contemporain*, s. 236

⁹ Tamtéž

¹⁰ Tamtéž

¹¹ Tamtéž

¹² Tamtéž

¹³ Tamtéž

¹⁴ Tamtéž, s. 237

¹⁵ Tamtéž, s. 237

¹⁶ Tamtéž, s. 237

1.2.4.1. Výrazy spojující podměty

1.2.4.1.1. ET

Při spojení dvou podmětů spojkou *et* může být přísudek v obou číslech. Záleží na tom, zda podměty označují 1 osobu nebo věc, nebo více různých osob či věcí.

- Při koordinaci podmětů označujících totéž bývá přísudek v singuláru :

Ton ami et ton camarade de classe t'invite à la célébration de son anniversaire.

(Uvedením podmětů « *ton ami* » a « *ton camarade de classe* » máme na mysli tutéž osobu, proto má přísudek tvar jednotného čísla.)

- Spojka « *et* » může spojovat dva nebo více podmětů označujících různé osoby nebo věci :

*Pierre et Paul possèdent une auto rouge.*¹⁷

V těchto případech si však nemůžeme ukázat, jak je to se shodou v rodě. Ta se projevuje ve francouzštině buď ve složených časech, nebo v případě jmenného přísudku se sponou. Pokud jsou podměty stejného rodu, je shoda jednoduchá. K několikanásobnému podmětu rodu mužského přísudek vytvoří shodu pouze přidáním koncovky *-s*, v případě rodu ženského přísudek přijme koncovku *-es*. V případě, že je každý podmět v jiném rodě, platí stejné pravidlo jako v češtině. Přednost má mužský rod před ženským.

- *Pierre et Paul sont venus.*
- *Jeanne et Marie sont venues.*
- *Marie et Paul sont venus.*

Spojka *et* tvoří část zájmenných spojení « *l'un et l'autre* » a « *tel et tel* », o jejichž shodě bude následující část.

1.2.4.1.2. L'UN ET L'AUTRE

U podmětu vyjádřeného spojením « *l'un et l'autre* » se setkáváme opět s možností vyjádření shody v obou číslech.

- *L'un et l'autre est difficile.*¹⁸
- *L'un et l'autre supposaient la vérité.*¹⁹

¹⁷ GREVISSE M. (1991), *Le Bon Usage*, § 228

¹⁸ FELLER L. (1920), *Syntaxe française*, s. 12

¹⁹ Tamtéž

Přestože neexistuje žádná přesně vymezená definice, kdy používat singulár a kdy plurál, najdeme určité pravidelnosti.

Pokud druhý člen ze spojení « *l'un et l'autre* » plní funkci podmětneho přívlastku, přísudek má tvar jednotného čísla.

- *L'un et l'autre élève est venu.*²⁰

Pokud toto spojení vykonává funkci samotného podmětu, pak je přísudkové sloveso zpravidla v množném čísle.

- *L'un et l'autre sont venus.*²¹

1.2.4.1.3. TEL ET TEL

Jelikož Grevisse²² ve své gramatice hovoří o tomto spojení dohromady se spojením předchozím, lze vytušit, že užití těchto zájmenných spojení je stejné.

« *Tel et tel* » tvoří shodu většinou v množném čísle.

- *Tel et tel de ses membres ne le cachaient pas.*²³

Shoda přísudku s podměty « *l'un et l'autre* » a « *tel et tel* » může nastat i v jednotném čísle. Jak uvádí Grevisse²⁴, s tímto typem shody se můžeme setkat hlavně v literatuře klasických spisovatelů (Balzac, Mérimée...)

1.2.4.1.4. OU

V případě použití spojky « *ou* » záleží hlavně na tom, zda použití této spojky chápeme v slučovacím nebo odporovacím poměru. To znamená, zda jednotlivé podměty mohou vyvolávat nějakou činnost nebo stav společně, nebo zda se navzájem vylučují.

- *Un seul être ou objet peut convenir.*²⁵

V této větě je přísudek v singuláru, protože podměty se navzájem významově vylučují. Z věty se dozvídáme informaci, že buď jeden, nebo druhý podmět vyvolávají nějakou skutečnost, ale ne oba dohromady.

- *La paresse ou le zèle de son fils le laissent indifférent.*²⁶

²⁰ ŠABRŠULA J. (1986), *Vědecká mluvnice francouzštiny*, s. 193

²¹ Tamtéž

²² GREVISSE M. (1991), *Le Bon Usage*, §453

²³ Tamtéž

²⁴ GREVISSE M. (1991), *Le Bon Usage*, §453

²⁵ Tamtéž, § 449

²⁶ DUCHÁČEK O. (1976), *Grammaire du français contemporain*, s. 236

Tato věta nám ukazuje, že oba podměty hrají důležitou roli ve vyjádření nějaké skutečnosti. V češtině bychom spojku « *ou* » mohli přeložit jako „*anebo*“, což dokazuje fakt, že ve větě oba dva podměty vyvolávají nějakou činnost, nebo označují stav. Není zde vyjádřeno, že to musí být jeden, nebo druhý podmět, ale máme zde možnost volby chápání.

Stejně jako jsme si u spojky « *et* » udávaly její další modifikace v podobě zájmenných spojení « *l'un et l'autre* » a « *tel et tel* », je třeba toto rozdělení uvést i u spojky « *ou* », která tvoří součást zájmenných spojení « *l'un ou l'autre* » a « *tel ou tel* ».

1.2.4.1.5. *L'UN OU L'AUTRE, TEL OU TEL*

Spojení « *l'un ou l'autre* » a « *tel ou tel* » vyžaduje po přísudku většinou shodu v jednotném čísle.

- *L'un ou l'autre viendra.*²⁷
- *Tel ou tel se trouve à la tribune.*²⁸

Setkat se můžeme i s plurálovou shodou.

- *L'une ou l'autre de deux lois du langage pouvaient s'appliquer ici.*²⁹

Rozdíl je opět v chápání, viz vysvětlení v části věnované spojce « *ou* ».

1.2.4.1.6. *NI ... NI*

Tuto spojku bychom mohli chápat jako opozitum spojek « *et* » a « *ou* ». Případnou shodu přísudku si tak můžeme vysvětlit na těchto příkladech:

- *Sa mère et sa sœur voulaient venir, mais ni l'une ni l'autre ne sont venues.*
- *Sa mère et sa sœur voulait venir, mais ni l'une ni l'autre n'est venue.*

Na těchto souvětích vidíme, že tvar přísudku v druhé větě se řídí tvarem přísudku v první větě. Všeobecně však můžeme vytvořit pravidlo, které jsme zmiňovali již v předchozích oddílech. Pokud několik podmětů vyjadřuje významem přísudku určitou spolupráci, přísudek má pak tvar plurálu. Pokud bereme každý podmět autonomně a nezávisle jeden na druhém, přísudek je v singuláru.

- *Ni le mari ni la femme ne regardaient à l'argent.*³⁰

²⁷ Tamtéž

²⁸ GREVISSE M. (1991), *Le Bon Usage*, §453

²⁹ Tamtéž

1.2.4.1.7. *AINSI QUE, DE MÊME QUE*

Pokud spojíme 2 podměty spojkovými souslovími « *ainsi que* » a « *de même que* », přísudek má tvar singuláru. Je to z toho důvodu, že přísudkové sloveso je chápáno jako přísudek jednoho podmětu, přičemž druhý je vložen do věty volně. Spojkové sousloví má v tomto případě význam srovnávací. (Šabršula 1986, s.194)

- *Cette fille, ainsi que sa sœur, est jolie.*

V případě že přísudkové sloveso bude mít tvar plurálu, můžeme říci, že spojkové sousloví má význam slučovací. (Šabršula 1986, s. 194)

- *Le jaguar ainsi que le coguard habitent les contrées les plus chaudes de l'Amérique.*³¹

Stejným způsobem fungují spojková sousloví *autant que, aussi bien que, plutôt que ...*

1.2.4.1.8. *AVEC, COMME*

Pokud jsou podměty spojeny spojkou « *avec* », přísudek může být jak v singuláru, tak v plurálu. Jedná se o věty, kde oba podměty stojí před slovesem.

V singuláru je přísudek v tom případě, že jeden z podmětů je hierarchicky vyzdvižen, takže přísudek tvoří shodu s prvním podmětem a druhý podmět stojí mezi těmito dvěma členy oddělený čárkami.

- *Le père, avec son fils, est arrivé.*

Tato věta může vypadat i takto: *Le père est arrivé avec son fils.*

Přísudek v plurálu najdeme u koordinace podmětů, které jsou hierarchicky na stejné úrovni.

- *Le signe avec le léopard gagnaient de l'argent à la foire.*³²

Při spojení podmětů pomocí spojky « *comme* » bývá přísudek v množném čísle, pokud se nejedná o vzájemné porovnávání podmětů. (Chevalier 1997, s. 384)

- *Le piano comme la guitare sont les instruments de musique.*

³⁰ CHEVALIER J. C. (1997), *Grammaire du français contemporain*, s. 383

³¹ FELLER L. (1920), *Syntaxe française*, s.10

³² CHEVALIER J. C. (1997), *Grammaire du français contemporain*, s. 384

1.2.5. Shoda s podmínkou vyjádřeným zájmenem

1.2.5.1. QUI

Všeobecné pravidlo pro užití zájmena « qui » říká, že pokud toto zájmeno ve větě zastupuje podmět, přísudek se shoduje se zastupovaným podmínkem.

- *Nous qui sommes venus.*³³

Pokud je podmět vyjádřen 1. nebo 2. osobou, může po zájmenu « qui » následovat přísudek ve třetí osobě singuláru, výjimkou je případ uvedený v kapitole nazvané **Zájmeno CE**, viz str. 16.

- *C'est moi qui le paiera.*³⁴

Zájmeno *qui* může zastupovat i více podmětů vyjádřených zájmeny najednou, např. *moi et toi, toi et lui*. V tomto případě platí, že za zájmenem *qui* následuje souhrnný podmět *nous* nebo *vous*.

- *Toi et moi qui savons...*³⁵

Tvar přísudku může ovlivnit i poslední člen předcházející zájmenu *qui*, který má funkci jmenné části přísudku, a je to číselný nebo množstevní údaj. (Šabršula 1986, s.200)

- *Je suis le premier qui ait fait connaître en France la poésie anglaise.*³⁶

Pokud je první sloveso v záporu nebo v tázacím způsobu, tvar druhého přísudku se shoduje s jmennou částí prvního přísudku.

- *Vous n'êtes pas un homme qui aime la flatterie.*³⁷
- *Êtes-vous un homme qui sait réfléchir ?*³⁸

1.2.5.2. CHACUN

Zájmeno « *chacun* » nahrazuje podstatná jména mužského rodu. Pro ženský rod se používá jeho tvar « *chacune* ». Ačkoliv toto zájmeno označuje větší počet osob, používá se pouze v jednotném čísle a 3. osobě, tudíž i přísudek s ním tvoří shodu v singuláru a rozlišuje pouze rod ve složených časech a ve jmenném přísudku.

- *Chacun doit étudier. / Chacune doit étudier.*

³³ ŠABRŠULA J. (1986), *Vědecká mluvnice francouzštiny*, s. 200

³⁴ GREVISSE M. (1991), *Le Bon Usage*, §931

³⁵ ŠABRŠULA J. (1986), *Vědecká mluvnice francouzštiny*, s. 200

³⁶ Tamtéž

³⁷ GREVISSE M. (1991), *Le Bon Usage*, §931

³⁸ Tamtéž

- *Chacun est arrivé. / Chacune est arrivée.*

Stejná shoda probíhá u zájmena « *aucun/aucune* ». Ve větě ho můžeme najít jako determinant i jako samostatné zájmeno.

- *Aucun de notre classe ne parle anglais. /Aucun ne parle anglais.*

1.2.5.3. PERSONNE

Zájmena « *personne* » se užívá v jednotném čísle, označuje 3. osobu a je mužského rodu. Výjimečně můžeme objevit shodu v rodě ženském, a to v případě, že je z věty patrné, že označuje ženu. (Hendrich 1991, s. 319)

- *Personne n'est parfait.*
- *Personne parmi ses amies n'est plus curieuse qu'elle.*³⁹

1.2.5.4. QUELQU'UN/ QUELQU'UNE

Ze všech předešlých zájmen, je toto nejvariabilnější. Má totiž tvary jak pro mužský a ženský rod (ačkoliv se tolik nepoužívá), tak pro jednotné i množné číslo, přičemž jeho množné číslo se může použít nejen pro osoby, ale i pro věci.

- *Quelqu'un est venu.*
- *Quelqu'une de ses amies est entrée.*
- *Quelques-uns de mes amis sont partis.*
- *Quelques-unes de mes amies sont parties.*
- *Quelques-unes des pages de ce livre sont enlevées.*

³⁹HENDRICH J. (1991), *Francouzská mluvnice*, s. 319

1.3. Shoda podmětu s přísudkem v češtině

Tato část bakalářské práce má za úkol objasnit pravidla shody podmětu s přísudkem v češtině. Pro vysvětlení této problematiky budu pracovat se třemi publikacemi od Miroslava Grepla, a to s Mluvnicí češtiny⁴⁰ s jejím 3. dílem, Skladbou spisovné češtiny⁴¹ a Skladbou češtiny- cvičením a výkladem⁴². Dalším zdrojem bude článek od Vladimíra Petkeviče nazvaný *L'accord en tchèque: le centre et la périphérie*⁴³ publikovaný v časopise *Écho des études romanes*.

Stejně jako ve francouzštině se v češtině přísudek shoduje s podmětem v osobě, čísle, rodě a čase. Můžeme určit 3 osoby (první, druhou, třetí), 2 čísla (jednotné, množné), 3, resp. 4 rody (mužský životný, mužský neživotný, ženský, střední) a 3 časy (minulý, přítomný, budoucí).

1.3.1. Shoda v osobě a čísle

Rozlišujeme 1., 2., 3. osobu jednotného a množného čísla. Oproti francouzštině čeština disponuje 5 slovesnými třídami s pomocnými slovesy *nést, tisknout, krýt, prosit, dělat*. Z tohoto důvodu nemůžeme jednoduše uvést koncovky pro přítomný čas. Každá třída má svou škálu koncovek pro všechny osoby a obě dvě čísla.

Petkevič⁴⁴ se ve své práci zabývá shodou 1. osoby jednotného a množného čísla a dále shodou 2. osoby a problematikou vykání.

Dle něj, přísudek vyjadřuje **1. osobu jednotného čísla** v těchto tvarech:

- V oznamovacím způsobu přítomného času (dělám, udělám) – dva tvary lišící se videm
- Ve tvaru pomocného slovesa *být* se slovesem v oznamovacím způsobu minulého času (*jsem* přišel)
- V oznamovacím způsobu budoucího času s pohybovými slovesy (poběžím) a ve slovese *být* (budu)
- Nalézt jí můžeme také v podmiňovacím způsobu:
 - bych
 - abych, kdybych

⁴⁰ GREPL M., DANEŠ F., HLAVSA Z. (1987), *Mluvnice češtiny 3*

⁴¹ GREPL M., BAUER J. (1975), *Skladba spisovné češtiny*

⁴² GREPL M., KARLÍK P. (1999), *Skladba češtiny-cvičení a výklad*

⁴³ PETKEVIČ V. (2010), *L'accord en tchèque: le centre et la périphérie*, *Écho des études romanes* Vol. VI, Num 1-2

⁴⁴ Tamtéž, s. 145

Ke shodě podmětu s přísudkem je důležité také říct, že v češtině je možné v 1. osobě singuláru nebo plurálu vypouštět buď podmět, nebo pomocné sloveso být, což ve francouzštině není možné. Petkevič⁴⁵ uvádí příklad: Ale já *jsem* dnes *četl* v novinách, že... Obdobně tuto větu můžeme sestavit bez vyjádření podmětu, protože ten poznáme z tvaru přísudku: Dnes *jsem četl* v novinách, že...

1. osobu množného čísla poznáme z těchto tvarů:

- Z oznamovacího způsobu přítomného času (děláme)
- Z pomocného slovesa v oznamovacím způsobu minulého času (přišli *jsme*)
- Z oznamovacího způsobu budoucího času s pohybovými slovesy (poběžíme) a ve slovese být (budeme)
- Z rozkazovacího způsobu (Slyšme!)
- Stejně jako 1. os. j. č. můžeme 1. os. mn. č. najít v podmiňovacím způsobu: Abychom, bychom, kdybychom ...

Při shodě u **2. osoby j. č. i mn. č.** musí být vždy v případě jmenného přísudku přítomno pomocné sloveso nebo spojka a minulé příčestí: -s (příklonka), jsi, bys, abys, kdybys, jste, byste, abyste, kdybyste. (Petkevič 2010, s. 147)

Při vykání jedné osobě v případě slovesného přísudku vypadá tvar stejně, jako při klasické shodě 2. osoby mn. č. (př. Vy víte, že...). Příčestí ve jmenném přísudku je v singuláru, proto je důležité znát rod adresáta, tzn., zda vykáme muži či ženě (př. Vy jste věděl. /Vy jste věděla).

Může se stát, že podmět bude tvořit více podstatných jmen v různých osobách. V takovém to případě existuje žebříček, kde máme po sobě 1., 2. a 3. osobu mn. č., která souhrnně nahradí předcházející dvě osoby.

- *Já a ty píšeme úkoly.*
- *Já a Marek budeme po škole.*
- *Vy a Daniela budete sedět u stolu č. 13.*

1.3.2. Shoda v rodě

Shoda ve jmenném rodě se týká vět, ve kterých je přísudek v minulém čase, trpném rodě nebo podmiňovacím způsobu. Přísudek se řídí tvarem podstatného jména v podmětu.

⁴⁵ PETKEVIČ V. (2010), *L'accord en tchèque: le centre et la périphérie*, *Écho des études romanes* Vol. VI, Num 1-2, s. 146

- *Muž šil.*
- *Žena šila.*
- *Děvče šilo.*

Pokud je podmětem podstatné jméno vyjádřené v množném čísle, je třeba dbát na pravopis. (problematika tvrdého „y“ a měkkého „i“ u mužského rodu, rozlišení ženského a středního rodu s koncovkami „y“ a „a“)

Známy jsou i případy dvojí shody a to zejména u neživotných podstatných jmen, která mají dva tvary (ledoborci/ledoborce, uzenáči/uzenáče, činitelé/činitele apod.)

- *Ledoborci vypluli. /Ledoborce vypluly.*⁴⁶
- *Uzenáči se zkazili. / Uzenáče se zkazily.*

Jak uvádí Grepl⁴⁷, v některých případech může nastoupit *tzv. shoda podle smyslu* (podle přirozeného rodu).

Uplatňuje se:

- Ve větách s podmětem vyjádřeným zájmenem odkazujícím na mluvčího (já, ty...)
Já jsem to věděl. /Já jsem to věděla.
- V druhé větě souvětí, pokud v první větě podmět vyjadřuje množství
Davy lidí se shromažďovaly, aby uctili památku bývalého prezidenta.
Shoda se může vyjádřit i podle formy
Davy lidí se shromažďovaly, aby uctily památku bývalého prezidenta.
- Často se shoda uplatňuje v souvětích bez vyjádření množství
*Děvčata se rozběhla po lese a sbíraly tam jahody.*⁴⁸
První přísudek se řídí gramatickým rodem, druhý přísudek se řídí rodem přirozeným.

1.3.3. Shoda neosobní

Tímto typem shody jsme se zabývali již ve francouzské části, takže byl tento jev z většiny vysvětlen. Ve francouzštině však podmět je alespoň formálně vyjádřen.

V češtině se neosobní shoda projevuje v jednočlenných větách slovesných, kde je vyjádřen pouze přísudek a podmět chybí, což vede k tomu, že se přísudek nemá s čím shodovat, a proto má neosobní formu. (Grepl 1999, s. 46)

⁴⁶ GREPL M., BAUER J. (1975), *Składba spisovné češtiny*, s. 120

⁴⁷ GREPL M., BAUER J. (1975), *Składba spisovné češtiny*, s. 120

⁴⁸ GREPL M. A KOL. (2008), *Příruční mluvnice češtiny*, s. 418

Jsou tři hlavní oblasti, ve kterých se touto shodou můžeme setkat:

1. Přírodní jevy, období: *Prší, sněží, je podzim...*
2. Fyzické i psychické stavy a pocity: *Je mi špatně, bylo jim smutno...*
3. Způsobové, časové okolnosti: *je nemožné, je půl jedné...*

U jednočlenných vět s přísudkem jmenným se sponou, kde je jmenný přísudek vyjádřen podstatným jménem, se sponové sloveso shoduje právě s tím podstatným jménem. (Grepel 1999, s. 46)

- *Byly Vánoce.*

ALE: Existují i ojedinělé konstrukce, kde přísudek může mít formu neosobní.

- *Bylo mu hanba.*

1.3.4. Shoda přísudku s více podmínky

Při vyjádření shody v případě několikanásobných podmětů je důležité nejprve definovat dva typy jejich spojení.

Jedná se o *tzv. parataktickou koordinaci*, která je vyjádřena souřadícími spojkami nebo pomocí čárky či středníku, a o *tzv. hypotaktickou koordinaci*, tvořenou kombinací podstatného jména a předložky *s/se*. (Petkevič 2010, s. 152)

Parataktická koordinace

Ve větě může přísudek stát buď před, nebo za podmínkem. Pokud stojí za podmínkem, je obvykle v množném čísle. (*Martin a Lukáš šli do školy.*) V případě, že stojí před podmínkem, je většinou v jednotném čísle. (*Přišla k nám babička s dědou.*)

a) Podmět předchází přísudku

Shoda v osobě

Na základě uvedené hierarchie osob v článku od Petkeviče⁴⁹ zjistíme, že u několikanásobného podmětu má 1. osoba přednost před 2. a 3. osobou, a že 2. osoba má přednost před 3. osobou. (*Já a otec pojedeme na dovolenou; Lenka i ty se můžete zúčastnit.*)

⁴⁹ PETKEVIČ V. (2010), *L'accord en tchèque: le centre et la périphérie*, *Écho des études romanes* Vol.VI, Num 1-2, s.153

Shoda v rodě

V minulém čase přijímá mužský životný rod koncovku **-i**, mužský neživotný a ženský **-y**, střední rod **-a**. Pro přehlednost Petkevič⁵⁰ uvedl ve svém článku následující tabulku, která zobrazuje který rod má přednost ve shodě:

- (1) mužský životný
- (2) mužský neživotný/ ženský
- (3) střední

Na následujících příkladech bude vysvětleno předchozí pravidlo přednosti:

- *Pavla a Karel přijeli z města.* (Pavla-ženský rod, Karel-mužský rod => koncovka **-i**)
- *Člověk i stroj se stejnou měrou zasloužili o vítězství.*⁵¹ (Člověk-mužský životný rod, stroj-mužský neživotný rod => koncovka **-i**)
- *Matka i dítě byly zachráněny.*⁵² (Matka-ženský rod, dítě-střední rod => koncovka **-y**)

U vícenásobného podmětu postaveného před přísudkem se můžeme setkat s tím, že přísudek bude shodu tvořit až s posledním zmíněným podmětem.

- *Já, vy a mnoho lidí kolem nás může považovat plavbu na moři za dobrodružství.*⁵³

b) Podmět následuje za přísudkem

Nejčastěji se setkáme se shodou přísudku s jemu nejbližší postaveným podmětem, a to jak v osobě, čísle, i rodě.

- *Soutěže se zúčastnily ženy a muži. / Soutěže se zúčastnili muži a ženy.*⁵⁴

Druhým případem je shoda se skupinou podmětů. Shoda se projevuje v čísle (plurálu), osobě a rodě (dle přednosti jednotlivých osob a rodů).

- *Kam se poděli řidič a auto?*⁵⁵ (řidič-mužský životný, auto- střední => přísudek na konci **-i**)

⁵⁰ PETKEVIČ V. (2010), *L'accord en tchèque: le centre et la périphérie*, *Écho des études romanes* Vol.VI, Num 1-2, s. 153

⁵¹ GREPL M., BAUER J. (1975), *Skladba spisovné češtiny*, s. 121

⁵² Tamtéž

⁵³ PETKEVIČ V. (2010), *L'accord en tchèque: le centre et la périphérie*, *Écho des études romanes* Vol.VI, Num 1-2, s. 154

⁵⁴ GREPL M. A KOL. (2008), *Příruční mluvnice češtiny*, s. 420

⁵⁵ PETKEVIČ V. (2010), *L'accord en tchèque: le centre et la périphérie*, *Écho des études romanes* Vol.VI, Num 1-2, s. 155

Hypotaktická koordinace

Hypotaktická forma koordinace je typická hlavně pro psaný jazyk, který preferuje těsnější spojení. Cílem tohoto typu koordinace je vyjádření dominantního vztahu, tedy hierarchické vyzdvižení jednoho ze členů.

Petkevič⁵⁶ ve svém článku uvádí 5 typů hypotaktické koordinace. Jeho rozdělením jsem se inspirovala, a na jeho základě uvedla příklady vět s touto koordinací.

1. Podstatné jméno v **SG**, v nominativu, „s, se“ podstatné jméno v **SG**, v instrumentálu → přísudek v **PL**

*Otec s matkou šli do divadla.*⁵⁷

2. Podstatné jméno v **SG**, v nominativu, „s, se“ podstatné jméno v **PL**, v instrumentálu → přísudek v **PL**

Matka s dcerami odešly domů.

Pozn. ad 1 a 2 : Pokud bude na místě druhého podmětu v instrumentálu např. zájmeno *ať* už v singuláru či plurálu, přísudek v plurálu být nemůže.

NE: *Jana s nimi šli do kina.*

ALE: *Jana s nimi šla do kina.*

3. Podstatné jméno v **SG**, v nominativu, „s, se“ podstatné jméno v **SG**, v instrumentálu → přísudek v **SG**

Otec s matkou uklízí dům.

4. Podstatné jméno v **SG**, v nominativu, „s, se“ podstatné jméno v **PL**, v instrumentálu → přísudek v **SG**

Petr se spolužáky probíral datum konání maturitního plesu.

5. Podstatné jméno v **PL**, v nominativu, „s, se“ podstatné jméno v **SG** nebo v **PL**, v instrumentálu → přísudek vždy **PL**

Spolužáci s Petrem probírali datum konání maturitního plesu.

V tomto typu koordinace **může** být přísudek ovlivněn i v kategorii rodu, a to rodem druhého podmětu v instrumentálu.

- Podstatné jméno v **ŽR**, **PL** v nominativu, „s, se“ podstatné jméno v **MŽR,SG**, v instrumentálu → přísudek s koncovkou **MŽR** v **PL**

Sestry s bratrem odešli domů.

⁵⁶ PETKEVIČ V. (2010), *L'accord en tchèque: le centre et la périphérie*, *Écho des études romanes* Vol.VI, Num 1-2, s.156-159

⁵⁷ GREPL M., DANEŠ F., HLAVSA Z. (1987), *Mluvnice češtiny* 3, s. 396

- Podstatné jméno v **ŽR, PL**, v nominativu, „s, se“ podstatné jméno v **MŽR, PL** → přísudek s koncovkou **ŽR** v **PL**
Dívky s chlapci se vydaly na výlet.
- Podstatné jméno v **ŽR, PL**, v nominativu „s, se“ podstatné jméno v **MŽR, PL** → přísudek s koncovkou **MŽR** v **PL**
Dívky s chlapci se vydali na výlet.

1.3.5. Shoda s podmětem vyjádřeným zájmenem

Při vysvětlování pojmu podmět bylo řečeno, že může být vyjádřen několika slovními druhy. V této části se budeme zabývat shodou přísudku s podmětem, kde podmětem je zájmeno *kdo, nikdo, někdo, některý, každý a žádný*. Tato část byla vytvořena na základě čerpání z článku V. Petkeviče⁵⁸

Zájmeno „kdo“

V případě užití tázacího zájmena „kdo“ mohou ve větě nastat následující situace, které jsou vysvětleny na příkladech.

1. **KDO = podmět ve 3. os. SG MŽR** → **přísudek ve 3. os. SG MŽR**

Kdo dnes nešel do školy?

Kdo – podmět, 3. osoba j. č.

Nešel – přísudek, tvar 3. osoby j.č. , mužského životného rodu

Kdo se bojí, nesmí do lesa.

Kdo - podmět, 3. osoba j. č.

bojí, nesmí – přísudek, tvar 3. osoby j.č. , mužského životného rodu

Kdo se bojí- tzv. podmětná věta vztažná

2. **KDO = podmět ve 3. os. SG MŽR** → **přísudek v 1. nebo 2. os. PL**

Kdo bychom byli bez vzdělání?

Kdo – podmět, 3. osoba j. č.

Byli bychom – přísudek, tvar 1. osoby mn. č. , mužského životného rodu

3. **KDO = podmět ve 3. os. SG MŽR; jmenný přísudek v PL** → **spona v PL**

Kdo jsou ti staří lidé?

Kdo – podmět, 3. osoba j. č.

Jsou – spona, 3. osoba mn. č.

⁵⁸ PETKEVIČ V. (2010), *L'accord en tchèque: le centre et la périphérie*, *Écho des études romanes* Vol.VI, Num 1-2

Lidé – jmenný přísudek, mn. č.

Zájmena „nikdo“ a „někdo“

Přísudek může s podměty „nikdo“ nebo „někdo“ tvořit shodu v 3. osobě singuláru a 1. s 2. osobě plurálu, a to vždy ve tvaru mužského rodu životného.

- *Nikdo není dokonalý.* (není – přísudek, 3. os. j. č.)
- *Nikdo nejsme bez viny.* (nejsme – přísudek, 1. os. mn. č.)
- *Máte někdo adresu na Pavla?* (máte – přísudek, 2. os. mn. č.)

Zájmena některý, každý, žádný

Výše zmíněná zájmena se ve větě chovají podobně. Navíc s nimi přísudek může tvořit shodu v obou číslech, dále jak mužském životném, tak v mužském neživotném rodě a v rodě ženském, protože každé zájmeno má pro tento rod svůj příslušný tvar.

- *Každý měl své heslo.* (Každý – podmět 3. os. SG, MŽR → měl – přísudek 3. os. SG, MŽR)
- *Každá měla svou knížku.* (Každá – podmět 3. os. SG, ŽR → měla – přísudek 3. os. SG, ŽR)
- *Každé mělo jednu hračku.* (Každé – podmět 3. os. SG, SR → mělo – přísudek 3. os. SG, SR)
- *Každý/á/é děláme to, co nás baví.* (Každý/á/é – podmět 3. os. SG, MŽR/ŽR/SR → děláme – přísudek 1. os. PL, MŽR/ŽR/SR)
- *Každý přinesete 200 korun na výlet.* (Každý – podmět 3. os. SG, MŽR → přinesete – přísudek 2. os. PL, MŽR)
- *Každý jsme přišel na večírek včas.* (Každý - podmět 3. os. SG, MŽR → jsme - 1. os. PL ; přišel – 3. os. SG, MŽR)

Stejně jako výše uvedené příklady se zájmenem každý, bychom mohli uvést zájmena žádný nebo některý.

- *Žádný/Žádná/ Žádné to nevyřeší hned.* (Podmět v 3. os. SG, MŽR/ŽR/SR → nevyřeší – 3. os. SG, MŽR/ŽR/SR)
- *Žádný to nevyřešíme/ nevyřešíte hned.* (Žádný – podmět v 3. os. SG, MŽR → nevyřešíme/nevyřešíte – přísudek. 1. /2. os. PL, MŽR)
- *Někteří to vyřešili okamžitě.* (Někteří – podmět v 3. os. PL, MŽR → vyřešili – přísudek 3. os. PL, MŽR)

1.4. Shrnutí

Část francouzská

DRUH SHODY	PRAVIDLO
Shoda v osobě a čísle	
<i>Přítomný čas</i>	<i>Koncovky: -e, -es,-e,-ons, -ez, -ent / -is, -is,-it, -issions, -issiez, -issent</i>
<i>Složené časy - être -avoir</i>	<i>Příčestí minulé přijímá v mn. čísle koncovku –s Příčestí minulé zůstává v základním tvaru</i>
Shoda v rodě	
<i>Trpný rod</i>	<i>Příčestí minulé přijímá pro ženský rod koncovku -e</i>
<i>Složené časy - être -avoir</i>	<i>Příčestí minulé přijímá pro ženský rod koncovku-e Příčestí minulé zůstává v základním tvaru</i>
Shoda neosobní	
<i>Zájmeno « il »</i>	<i>Přísudek ve tvaru 3. osoby singuláru</i>
<i>Zájmeno « ce » + « être »</i>	<i>V singuláru- při identifikaci ceny, před více podstatnými jmény, před označením hodin a dalšího množství V plurálu- u zájmen eux a elles, při odkazu na předcházející plurál</i>
<i>Zájmeno « on »</i>	<i>Přísudek v 3. osobě singuláru, u jmenného přísudku přibírá koncovku –s/- es</i>
Shoda s více podmínkami	<i>V singuláru-podměty označují jednu osobu nebo věc/jsou synonymní/jeden podmět významově vylučuje druhý/poslední z podmětů významově shrnuje předchozí/každému podmětu předchází tout V plurálu-podměty v různých osobách jsou souhrnně podřízeny jednomu společnému podmětu vyjádřeným zájmenem nous, vous, ils</i>
Shoda s podmětem označujícím množství	<i>Po combien, peu, beaucoup, trop, autant, la plupart/ plus,moins de deux (trois...), la foule, la douzaine, la multitude → přísudek vždy v plurálu</i>
Shoda s podmínkami spojenými výrazy:	
<i>Et</i>	<i>V singuláru- při koordinaci podmětů, které označují totéž V plurálu- při koordinaci podmětů, které označují různé osoby nebo věci (pokud jsou různých jmenných rodů, má vždy přednost mužský rod před ženským)</i>
<i>L'un et l'autre</i>	<i>V singuláru- pokud druhý člen ze spojení má funkci</i>

	<p>přívlastku, přísudek má tvar singuláru</p> <p>V plurálu- pokud má toto spojení funkci samostatného podmětu</p>
<i>Ou</i>	<p>V singuláru- podměty se navzájem významově vylučují</p> <p>V plurálu- spojka <i>ou</i> je chápána jako slučovací</p> <p>Stejné pravidlo platí pro « l'un ou l'autre » a « tel ou tel »</p>
<i>Ni...ni</i>	<p>V singuláru- každý podmět je autonomní a nezávislý na druhém</p> <p>V plurálu- podměty svým přísudkem vyjadřují určitou spolupráci</p>
<i>Ainsi que, de même que</i>	<p>V singuláru- přísudkové sloveso je chápáno jako přísudek jednoho podmětu, spojkové sousloví má význam srovnávací</p> <p>V plurálu- spojkové sousloví má význam slučovací</p>
<i>Avec</i>	<p>V singuláru- jeden podmět je hierarchicky vyzdvižen->přísudek tvoří shodu s prvním podmětem</p> <p>V plurálu- u podmětů, které jsou hierarchicky na stejné úrovni</p>
<i>Comme</i>	<p>Přísudek v plurálu (výjimkou je vzájemné porovnávání podmětů)</p>
Shoda s podmětem vyjádřeným zájmenem	
<i>Qui</i>	<p><i>Qui</i> zastupuje podmět ->přísudek tvoří shodu se zastupovaným podmětem</p> <p><i>Qui</i> následuje za podmětem vyjádřeným 1. nebo 2. osobou-> přísudek v 3. osobě singuláru</p> <p><i>Qui</i> zastupuje více podmětů najednou -> přísudek se shoduje se souhrnným podmětem <i>nous, vous, ils</i></p> <p>Pokud se je ve větě posledním členem předcházejícím <i>qui</i> číselný nebo množstevní údaj, přísudek tvoří shodu s ním</p> <p>Pokud je první sloveso v záporu nebo v tázacím způsobu, tvar druhého přísudku se shoduje se jmennou částí prvního přísudku</p>
<i>Chacun/Personne</i>	<p>Přísudek se shoduje vždy v singuláru, rozlišujeme pouze rod ve složených časech a ve jmenném přísudku</p>
<i>Quelqu'un</i>	<p>Má vlastní tvary pro mužský a ženský rod i pro jednotné a množné číslo</p>

Část česká

DRUH SHODY	PRAVIDLO
Shoda v osobě a čísle	
<i>Všechny časy</i>	<i>Zvláštní koncovky pro všech 5 slovesných tříd, pro singulár i plurál a všechny osoby</i>
Shoda v rodě	
<i>Přísudek v trpném rodě nebo podmiňovacím způsobu</i>	<i>Přísudek se řídí rodem podstatného jména v podmětu (rod mužský životný, rod mužský neživotný, rod ženský, rod střední)</i>
<i>Přísudek v množném čísle a minulém čase</i>	<i>Rod mužský životný -> koncovka -i Rod mužský neživotný -> koncovka -y Rod ženský -> koncovka -y Rod střední -> koncovka -a/-y</i>
Shoda neosobní	
<i>Jednočlenné věty slovesné</i>	<i>Vyjádřen pouze přísudek, podmět chybí, přísudek má neosobní formu</i>
<i>Jednočlenné věty s přísudkem jmenným se sponou</i>	<i>Sponové sloveso se shoduje s podstatným jménem, které je ve funkci jmenného přísudku</i>
Shoda přísudku s více podměty	
<i>Parataktická koordinace</i>	
<u>Podmět předchází přísudku</u>	
<i>Shoda v osobě</i>	<i>Přednost 1. osoby před 2. a 3. osobou, přednost 2. osoby před 3. osobou</i>
<i>Shoda v rodě</i>	<i>Hierarchie přednosti rodů: 1. mužský životný 2. mužský neživotný/ženský 3. střední</i>
<u>Podmět následuje za přísudkem</u>	
<i>Shoda s nejbližše postaveným podmětem</i>	<i>Shoduje se v osobě, čísle i rodě</i>
<i>Shoda se skupinou podmětů</i>	<i>Shoda v čísle (v plurálu), osobě, rodě (dle přednosti)</i>

Hypotaktická koordinace	
<i>Podmět v ŽR, PL v nominativu,,s, se“ podstatné jméno v MŽR, SG v instrumentálu</i>	<i>Přísudek s koncovkou MŽR v PL</i>
<i>Podmět v ŽR, PL v nominativu,,s, se“ podstatné jméno v MŽR, PL v instrumentálu</i>	<i>Přísudek s koncovkou ŽR/MŽR v PL</i>
Shoda s podmětem vyjádřeným zájmenem	
Kdo	
<i>Podmět ve 3. os. SG MŽR</i>	<i>Přísudek ve 3. os. SG MŽR/ 1. nebo 2. os. PL</i>
<i>Podmět ve 3. os. SG MŽR, jmenný přísudek v PL</i>	<i>Spona v PL</i>
Nikdo a někdo	<i>Shoda ve 3. osobě SG/1. nebo 2. osobě PL (vždy tvar mužského životného rodu)</i>
Některý, každý, žádný	<i>Přísudek tvoří shodu buď s 3. osobou singuláru nebo 1. osobou plurálu Může tvořit shodu ve všech rodech, protože pro každý rod má zájmeno příslušný tvar</i>

2. PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části budu zpracovávat poznatky z teoretické části, a to pomocí paralelního korpusu Intercorp. Tento projekt je zpracováván Ústavem českého národního korpusu a jeho cílem je vypracovat synchronizované korpusy pro češtinu a dalších 23 jazyků.⁵⁹

Mým záměrem bylo soustředit praktickou část hlavně na shodu přísudku s několikanásobným podmětem. Vzhledem k problémům s Intercorpem, které budou popsány dále, jsem musela tento záměr upravit a praktickou část tak koncentrovat na více jevů. Tato část bude zpracovávána na základě výstupů z francouzského jazyka s českým překladem a vzájemným porovnáním jednotlivých příkladů.

Při výběru jazyků mi Intercorp nabídl ke zpracování texty z následujících děl:

Pierre Assouline	Dvojí život, Zákaznice
Frédéric Beigbeder	99 franků
Patrick Chamoiseau	Solibo ohromný
Paul Coelho	Alchymista, Veronika se rozhodla zemřít
Ladislav Fuks	Spalovač mrtvol
Bohumil Hrabal	Postřižiny, Příliš hlučná samota
Milan Kundera	Žert
Camille Laurens	Láska, román
Michel Leiris	Věk dospělosti
Andreï Makine	Francouzský testament
André Pieyre de Mandiargues	Vlčí slunce
Amélie Nothomb	Strach a chvění
Patrik Ouředník	Europeana
Joanne Rowling	Harry Potter a Ohnivý pohár
Antoine de Saint-Exupéry	Dopis rukojmímu
Amélie Sarn- Cantin	Nepláče, nezpívá
Josef Škvorecký	Zbabělci
Michel Tournier	Tetřev hlušec
Jean-Philippe Toussaint	Milovat se
Vlastimil Třešňák	U jídla se nemluví
Frédéric Tristan	Hrdinné útrapy Baltazara Kobera

⁵⁹ <http://www.korpus.cz/intercorp/> (2. 4. 2012)

Při zadávání dotazu do korpusu nastal problém při vyhledávání očekávaných výskytů. Intercorp totiž nedokáže rozlišit větné členy a proto jsem musela pracovat se všemi výskyty a z těch pak vytržít ty, které se týkaly pouze shody podmětu s přísudkem. Jednotlivé příklady z korpusu jsem vybírala tak, že jsem vyhledala všechny užitečné příklady a následně jsem je rozdělila do skupin podle toho, jaký jev reprezentují.

Snažila jsem se vždy najít příklad, který potvrzuje dané gramatické pravidlo a poté příklad, který se tímto pravidlem neřídil a odlišoval se. V některých případech se mi tato metoda podařila zachovat, v jiných to nebylo možné z důvodu nedostatku vyskytnutých příkladů. Z mnou vytvořených skupin jsem poté vybrala ty příklady, které mi připadaly nejvhodnější pro další rozbor. Nebylo možné uvést zde všechny nalezené případy, protože v některých větách by nebyla patrná a prokazatelná pravidla uvedená v teoretické části. Při vyhledávání požadovaných výrazů jsem vždy spolupracovala se všemi dostupnými díly.

2.1. Shoda s podmětem vyjádřeným zájmenem

Pro tuto část jsem si zvolila tři zástupce z předešlé teoretické části, a to zájmeno *chacun, personne* a *qui*.

2.1.1. Chacun

Pro vyhledání tohoto zájmena na pozici podmětu jsem se rozhodla do korpusu zadat dotaz s velkým počátečním písmenem, abych tak zvýšila pravděpodobnost toho, že vyhledané výskyty se budou týkat podmětu. Při vyhledávání jsem zadala tvar „*Chacun*“ a posléze i tvar „*Chacune*“ jako lemma.

Příklad 1: *Chacun* semblait à sa place sauf moi.

Překlad: Všichni, až na mne, působili dojmem, že sem patří.

Příklad 2: *Chacun* se bat pour ce qu'il n'a pas, sir !

Překlad: Každý se bije pro to, čeho se mu nedostává, sire!

Příklad 3: *Chacune* de ces trois options est douloureuse, mais pour différentes raisons.

Překlad: Všechny tři možnosti jsou bolestivé, byť z různých příčin.

Pro toto zájmeno má čeština ekvivalent každý a všichni, proto záleží opět na tom, jak se dané zájmeno přeloží. V případě francouzštiny zachovává přísudek vždy jednotné číslo. V češtině se můžeme setkat jak s jednotným, tak množným číslem. Na posledním příkladu vidíme ženský rod daného zájmena, se kterým tvoří přísudek shodu, která se projevuje koncovkou –euse.

2.1.2. Personne

U tohoto zájmena jsem opět zvolila vyhledávání pomocí lemmatu. Do vyhledávače jsem zadala tvar s velkým počátečním písmenem „Personne“.

Příklad 4: Personne n'est au courant, il n'y a que toi, pour ça comme pour le reste il n'y a toujours que toi.

Překlad: Nikdo o tom neví, jenom ty, na tohle jako na všechno ostatní jsi tady vždycky jenom ty.

Příklad 5: Personne ne re ut confidence de ces cachettes.

Překlad: Nikomu neprozradily místa, kam dárky skrývaly.

Zájmeno „personne“ se do češtiny překládá jako „nikdo“ a proto se v obou jazycích setkáme vždy jen s přísudkem v jednotném čísle. Zajímavější může být příklad 5, na kterém vidíme rozmanitost českého jazyka. Můžeme zde pozorovat, že francouzský podmět „personne“ má v české větě funkci předmětu nepřímého „nikomu“, a také, že česká věta nemá vyjádřený podmět. Příklad se shoduje s podmětem, který byl uveden v předchozí větě.

2.1.3. Qui

Při zadávání zájmena „qui“ do vyhledávače jsem zvolila možnost vyhledávání lemmatu „qui“ a poté jsem vyhledané výskyty prohledávala a snažila se vybrat reprezentativní příklady. Nezadávala jsem zájmeno s velkým počátečním písmenem, protože v takové pozici se vyskytuje hlavně v tázacích a zvolacích větách.

V následujících příkladech je vyjádřeno zájmeno pouze ve francouzských větách. Qui zde tvoří součást zdůrazňovací konstrukce *c'est...qui*.

Příklad 6: Au début, c'est elle qui choisissait, elle achetait des romans par correspondance.

Překlad: Zpočátku si vybírala sama, objednávala si romány poštou.

Přísudek se shoduje se zastupovaným podmětem „elle“, má tedy tvar 3. osoby singuláru. V češtině zájmeno vůbec není vyjádřeno, přísudek se shoduje s podmětem, který byl vyjádřen v předchozí větě.

Příklad 7: Ce n'est pas moi qui délivrerai ces malheureux de ta hargne, mais le Christ Lui-même à travers moi.

Překlad: Ty nebožáky neosvobozuji já, ale sám Kristus skrze mne.

Podmětem je zájmeno označující první osobu jednotného čísla, proto se přísudek následující po „qui“ shoduje v 1. osobě singuláru.

Pozn.: Ačkoliv jsem z Le Bon Usage⁶⁰ zjistila, že pro podmět v 1. a 2. osobě singuláru může mít přísudek tvar 3. osoby singuláru, v praktické části jsem si to nemohla ověřit. Při vyhledávání spojení „moi qui“ bylo vyhledáno zhruba 200 výskytů a z těch jsem ani jedním příkladem tuto skutečnost nemohla potvrdit, poněvadž pro většinu sloves je přísudek v 1. osobě singuláru a 3. osobě singuláru ve stejném tvaru. Pro spojení „toi qui“ bylo vyhledáno pouze 64 výskytů a ani v jediném nebyla potvrzena tato možnost.

Příklad 8: C'est George et moi qui les avons inventées. On a cherché quelqu'un tout l'été pour les essayer.

Překlad: Vymysleli jsme to s Georgem a celé léto jsme hledali někoho, na kom bychom ty karamely vyzkoušeli.

Příklad 8 ukazuje, že zájmeno může zastupovat i více podmětů najednou, v tomto případě podmět v 1. a 3. osobě singuláru. Tyto dvě osoby byly nahrazeny souhrnným podmětem „nous“, který není ve větě vyjádřen, avšak přísudek se s ním shoduje a má

⁶⁰ GREVISSE M. (1991), *Le Bon Usage*

tedy tvar 1. osoby plurálu. Příčestí minulé má koncovku –es, a to z toho důvodu, že se shoduje s předmětem přímým, který je v této větě v ženském rodě.

Příklad 9: Qui vous a permis d'entrer ici?

Překlad: Kdo vám dovolil sem vstoupit?

Na tomto příkladu vidíme, že se zájmenem „qui“ se přísudek shoduje v jednotném čísle a stejně tak je to v případě české věty.

Při porovnávání shody přísudku s podmětem vyjádřeným zájmenem nebyly nalezeny výrazné odlišnosti, pokud budeme brát v potaz základní tvary zájmen *chacun, personne, qui* a jejich české ekvivalenty – *každý, nikdo, kdo*. Tato zájmena ve funkci podmětu fungují velice podobně a přísudek se s nimi shoduje v jednotném čísle. Výjimkou je konstrukce *C'est...qui*, ve které může koordinováno více podmětů a následný přísudek by tak byl v množném čísle.

2.2. Shoda s podmětem označujícím množství

V této části bych ráda uvedla několik příkladů shody s podmětem označujícím množství, a to z toho důvodu, že český překlad přísudku se od toho francouzského většinou liší v čísle. Teoretická část pro francouzský jazyk tvrdí, že po následujících výrazech množství je přísudek v plurálu. Našly se však i výjimky.

2.2.1. Combien

Pro vyhledání následujících příkladů jsem do vyhledávače zadala lemma „*combien*“. Z nalezených výskytů jsem pak musela vyhledat ty případy, kde se zájmeno „*combien*“ pojí s podmětem.

Příklad 10: Mais combien d'articles de presse en font l'analyse, même de manière superficielle ?

Překlad : Jenže kolik příspěvků v médiích vyvine alespoň zběžnou snahu je zhodnotit ?

Příklad 11: Combien de gens, en Allemagne ou ailleurs, ne se seraient pas montrés aussi avides ?

Překlad: Kolik lidí, ať už v Německu nebo jinde, by neprojevalo podobnou lačnost?

Tyto dva příklady reprezentují pravidlo uvedené v teoretické části. Přísudek je zde v plurálu. V češtině vidíme překlad přísudku do jednotného čísla, přísudek se vždy shoduje v jednotném čísle a ve středním rodě, na rozdíl od francouzštiny, která středním rodem nedisponuje.

Příklad 12: Combien de temps s'est écoulé entre vos interventions et le moment où madame Boidevan s'en est allée quérir un médecin ?

Překlad: Kolik času uplynulo mezi vaším zásahem a okamžikem, kdy paní Boidevanová odešla pro lékaře?

V případě této věty najdeme ve francouzštině přísudek v singuláru. Je to z důvodu, že součástí podmětu je podstatné jméno v singuláru a zároveň je nepočítatelné.

2.2.2. Plupart

Jelikož toto se toto zájmeno většinou pojí s určitým členem, do vyhledávače jsem zadala s velkým počátečním písmenem „*La plupart*“, aby se mi zobrazily pouze ty výskyty, kde toto zájmeno bude s velkou pravděpodobností na pozici podmětu.

Příklad 13: La plupart de ces mots ne me disaient rien.

Překlad: Většina těchto slov mi nic neříkala.

Podstatné jméno la plupart je rozvito podstatným jménem v plurálu, proto přísudek tvoří shodu v množném čísle. Čeština shoduje přísudek se samotným výrazem množství, proto je přísudek v jednotném čísle a ženském rodě.

Příklad 14: La plupart travaillent dans la restauration, dans des boutiques ou des call center.

Překlad: Většina z nich pracuje v restauracích, obchodech nebo call centrech.

Tento příklad můžeme také nazvat vzorovým pro teoretickou část. Na rozdíl od předchozího příkladu ale podmět la plupart není nijak rozvinut. Český přísudek se opět shoduje s výrazem „většina“ a je tedy v singuláru.

Příklad 15: La plupart d'entre eux a peur d'essayer de changer le façon dont l'argent de la PAC est distribué.

Překlad: Většina se bojí změnit způsob, jakým jsou prostředky CAP rozdělovány.

Příklad 16: La plupart d'entre eux sont à la retraite, traumatisés par les scandales liés aux dépenses, leur confiance définitivement détruite par la haine publique.

Překlad: Mnozí z nich odcházejí do důchodu do základu otřesení skandálem okolo jejich náhrad, se sebedůvěrou permanentně rozcupovanou výbuchem veřejné zloby.

Příklady 15 a 16 jsou zajímavé tím, že obě francouzské věty mají stejné podměty, přesto každý z podmětů má přísudek v jiném čísle. Pro české věty vidíme, že v příkladu 15 se shoduje přísudek opět s množstevním výrazem většina, zatímco v příkladu 16 byl výraz „la plupart“ přeložen výrazem mnozí, tudíž se přísudek shoduje v množném čísle.

Příklad 17: La plupart des sondages d'opinion indique qu'une large majorité s'y oppose.

Překlad: Podle výzkumu veřejného mínění je převážná většina obyvatel proti euru.

Tento příklad je další výjimkou z pravidla. Přísudek zde má tvar singuláru. Do češtiny první výraz „la plupart“ nebyl vůbec přeložen a u druhého vidíme, že se s ním shoduje opět v jednotném čísle.

2.2.3. Beaucoup

Stejně jako v předchozích případech, i zde jsem napsala lemma „*Beaucoup*“ do vyhledávače a pak jsem vyhledávala ty případy, které potvrzují gramatické pravidlo a našla jsem zde i případy, které tvoří výjimku.

Příklad 18: Beaucoup de patients ont déjà entendu les bruits qui courent, et elle finira par l'apprendre d'une façon ou d'une autre, il est impossible de garder un secret dans cet établissement.

Překlad: Spousta pacientů už zaslechla nějaké řeči a ona se to nakonec stejně dozví; tady se neutají nic.

Příklad 19: Beaucoup de gens ont traversé les mêmes difficultés et ont réagi s'une manière différente.

Překlad: Mnozí lidé mají stejné potíže jako my, a přece se zachovají jinak.

Tyto dva příklady potvrzují pravidlo plurálu u přísudku ve francouzštině. V češtině záleží na tom, jak slovo přeložíme. Pokud bude českým ekvivalentem spousta, mnoho, hodně apod., přísudek bude v singuláru. Čeština může beaucoup přeložit i přídavným jménem mnozí. V tom případě se shoduje přísudek s rozvíjeným podstatným jménem, které je v tomto případě v plurálu.

Příklad 20: Beaucoup ne savaient pas chanter ou ne connaissent pas les cantiques.

Překlad: Mnozí neuměli zpívat anebo neznali nábožné písně.

V této větě je podmětem samotné beaucoup, přísudek má tvar plurálu. Do češtiny ho přeložíme přídavným jménem mnozí.

Příklad 21: Beaucoup se sont posées ces questions, à commencer par les premières concernées.

Překlad: Mnohé si tuto otázku položily, počínaje těmi prvními, kterých se to týká.

Tato věta je obdobou příkladu 11. Přísudek je zde opět v plurálu a v ženském rodě s koncovkou -es, který bychom rozeznali z předchozího kontextu. V češtině se tato shoda projevuje také a to koncovkou -y.

Příklad 22: Beaucoup d'eau a coulé sous les ponts depuis la dernière édition, tenue à Lima en 2008.

Překlad: Od posledního setkání v Limě v roce 2008 uplynulo mnoho vody.

Na tomto příkladu vidíme, že i pro výraz beaucoup a pravidlo pro číslo přísudku existuje výjimka. V tomto případě je to z toho důvodu, že beaucoup se vztahuje k podstatnému jménu, které je nepočítatelné a nemůže utvořit plurál. Český ekvivalent je mnoho, proto je přísudek také v jednotném čísle a shoduje se ve středním rodě.

2.2.4. Trop

V tomto případě jsem opět zadávala do korpusu lemma „Trop“. I přesto, že jsem očekávala, že se mi tímto postupem vytřídí ty případy, které se týkají shody podmětu s přísudkem, ve výskytech bylo spoustu příkladů, které se týkaly jiných jevů, a proto jsem je musela vytřídit. Ty, které se hodily pro rozbor, jsou uvedeny níže.

Příklad 23: Trop de sable dans le moteur pourrait arrêter même un véhicule robuste comme l'UE.

Překlad: Příliš písku zadřeného v motoru by mohlo zastavit i tak robustní stroj jakým je Evropská unie.

Predikát tvoří shodu v jednotném čísle, protože podmět „trop“ je zde rozvinut podstatným jménem, které patří do skupiny nepočítatelných podstatných jmen a nemůže utvořit množné číslo. Český překlad opět shoduje přísudek s podmětem v jednotném čísle a středním rodě.

Příklad 24: Trop de questions restent encore sans réponse.

Překlad: Mnoho otázek zůstává do této chvíle nezodpovězeno.

Příklad je utvořený podle uvedeného pravidla a přísudek je v plurálu. Oproti tomu český překlad zůstává v jednotném čísle.

2.2.5. Autant

Při zadávání tohoto zájmena do korpusu jsem opět zvolila metodu velkého počátečního písmene. Dotaz tedy byl lemma „Autant“. Korpus vyhledal pouze 6 výskytů, které nebyly užitečné. Proto jsem poté zadala pouze „autant“ a z 1225 nalezených výskytů, byl použitelný pouze následující příklad.

Příklad 25: Autant de personnalités influentes et de connaissances réunies donne l'impression qu'il doit indéniablement s'agir d'un développement à ne pas rater.

Překlad: Taková koncentrace moci a znalostí vyvolává dojem, že se bezesporu musí jednat o příležitost, kterou bychom neměli zahodit.

Tento příklad tvoří výjimku z uvedených pravidel pro tvoření shody. Přísudek je zde v singuláru, ačkoliv teoretická část tvrdí, že tento výraz patří k těm, po kterých následuje plurál. Česká věta je nedoslovným překladem té francouzské a proto zde nemůžeme porovnat shodu přísudku s podmětem.

2.2.6. Peu

Pro tento výraz jsem nejdříve zkusila zadat lemma „*Peu*“ a získala jsem pouze 29 příkladů, z nichž pouze jeden byl použitelný. Pak jsem vyzkoušela zadat slovní spojení „*Un peu*“ a objevila jsem 86 případů a opět jsem mohla použít pouze jeden příklad.

Příklad 26: Peu d'analystes sérieux utilisent le terme « paresse ».

Překlad: Jen málo seriózních analytiků užívá výraz „lenost“.

Příklad 27: Un peu d'analyse statistique révèle quelques caractéristiques importantes.

Překlad: Statistická analýza odhaluje další důležité souvislosti.

První ukázka odpovídá gramatickým zvyklostem. Česká věta shoduje přísudek s podmětem v singuláru a ve středním rodě. U druhého příkladu se domnívám, že singulár přísudku je ve větě z toho důvodu, že se shoduje s podmětem „un peu“.

2.2.7. La foule

Pro vyhledání výskytu shody přísudku s tímto podmětem jsem zadávala slovní spojení „*La foule*“.

Příklad 28: La foule réafflue doucement, trois fois plus nombreuse.

Překlad: Dav se znovu pomalu přibližuje, jenomže teď už je třikrát tak početný.

Příklad 29: La foule des sorciers était plus nombreuse que jamais.

Překlad: Dav pod rodinou Robertsových se ještě víc rozrostl.

Výraz la foule je v teoretické části jmenován ve výrazech, po kterých následuje dle O. Ducháčka⁶¹ přísudek v plurálu. Při vyhledávání tohoto výrazu jsem však pokaždé narazila na přísudek v singuláru.

2.2.8. La douzaine

Při vyhledávání tohoto výrazu jsem nejprve zkusila vyhledat slovní spojení „*La douzaine*“. Intercorp však nenašel žádný výskyt, proto jsem zkusila zadat pouze lemma „*douzaine*“ a objevilo se 57 výskytů, z nichž bylo snadné vytřídit ty, které byly použitelné. Oba dva uvedené příklady se pojí s neurčitým členem „*une*“.

Příklad 30: Une douzaine de personnes, dont la moitié étaient les enfants, se trouvaient réunis.

Překlad: U stolu sedělo asi tucet osob, z poloviny to byly děti.

Tento příklad reprezentuje pravidlo uvedené v teoretické části. Přísudek zde máme v plurálu. Pro český překlad bych měla výtku k přísudku a to z toho důvodu, že bych poupravila tvar „sedělo“ na „seděl“.

Příklad 31: Une douzaine de pays du Moyen-Orient et d’Afrique du Nord envisage de construire des centrales nucléaires.

Překlad: Stavbu jaderných elektráren plánuje přibližně dvanáct zemí z oblasti Blízkého východu a severní Afriky.

Zde vidíme další výjimku z pravidla. Místo plurálového tvaru přísudku autor zvolil singulár. Čeština překládá výraz „douzaine“ jako dvanáct, přísudek je tedy v 3. osobě singuláru.

⁶¹ DUCHÁČEK O. (1976), *Grammaire du français contemporain*

2.2.9. La multitude

Při zadání slovního spojení „*La multitude*“ do vyhledávače, Intercorp nenašel žádný výskyt. Proto jsem zadala pouze lemma „*multitude*“ a z 84 výskytů jsem vyhledávala vhodné příklady.

Příklad 32: Une multitude de déclarations adoptées au fil des ans par la SADC et l'Union africaine évoquent la conduite des élections sur le continent.

Překlad: Konáním voleb na kontinentu se zabývá řada deklarací, jež během let přijaly SADC a Africká unie.

Zde má přísudek tvar plurálu a potvrzuje tak pravidlo uvedené v teoretické části. S českým ekvivalentem „řada“ se přísudek shoduje v singuláru.

Příklad 33: Et pour comble la multitude de voix et de plateformes en ligne a amoindri le pouvoir que les médias avaient sur nos responsables.

Překlad: Mnohočetnost internetových kanálů a hlasů tak paradoxně oslabila schopnost médií nutit politické lídry k zodpovědnosti.

Pro výraz „la multitude“ ve funkci podmětu jsem našla i případ, kdy po něm následuje přísudek v singuláru. Čeština shoduje přísudek také v singuláru a v ženském rodě.

V této části je rozhodující, jak čeština přeloží dané výrazy množství. Mezi těmito výrazy jsou totiž i ty, které čeština překládá výrazem, který je ve středním rodě, který francouzština nemá, a proto dochází k odlišnostem. Obecně můžeme říct, že zatímco francouzština má tendenci shodovat přísudek s výrazy množství v plurálu, v češtině je to právě naopak.

2.3. Shoda přísudku s několikanásobným podmětem

V této části jsem se pokusila pomocí Intercorpu nalézt několikanásobný podmět spojený pomocí výrazů *et, ou, ni...ni, avec, comme, de même que, ainsi que, autant que* a pokusila se ověřit, zda platí pravidla uvedená v teoretické části.

2.3.1. Spojky *et* a *ou*

Tyto dvě spojky patří k těm nejčastějším pro spojení několika podmětů. Tento fakt mi však způsobil v praktické části nemalý problém. Počítala jsem s tím, že část věnovaná těmto spojkám bude nejrozsáhlejší, ale obtížná práce s Intercorpem mi to nedovolila. Dotazovací jazyk pro korpusové vyhledávání ve francouzštině je totiž velmi omezený a neskýtá takové možnosti jako český vyhledávač. Nemáme tedy možnost nastavit si zde požadovanou pozici zadaného hesla ve větě a vyhledávač dokáže pouze vyhledat všechny výskyty požadovaného hesla, ať už na začátku, uprostřed nebo na konci věty. To mi velice ztížilo práci a změnilo původní vizi o tom, jak bude tato část vypadat. Pro představu, při zadání hesla „*et*“ do vyhledávače Intercorp našel 82 200 výskytů, pro heslo „*ou*“ to bylo 11 101 výskytů. Začala jsem prohledávat výskyty spojky „*et*“ a po dvoutisícím výskytu a stále nenalezení ani jednoho hodícího se příkladu jsem své snažení vzdala a zkusila to s vyhledáváním českého ekvivalentu a bohužel opět bezúspěšně. Přesto jsem našla alespoň pár příkladů s výskytem spojení obsahujících spojky „*et*“ a „*ou*“, a to konkrétně „*l'un et l'autre*“, „*l'un ou l'autre*“ a „*tel ou tel*“. Při zadání spojení „*tel et tel*“ vyhledávač neobjevil žádný výskyt.

2.3.1.1. *L'un et l'autre*

Proto, abych našla následující příklad, jsem musela napsat do vyhledávače slovní spojení „*un et*“ a vyhledávat mezi nalezenými výskyty, jelikož jsem zjistila, že pokud do vyhledávače zadám jakýkoliv výraz s apostrofem, vyhledávač nevyhledá nic stejně jako při zadání slovního spojení „*un et autre*“.

Příklad 34: *L'un et l'autre étaient des pragmatiques.*

Překlad: Oba dříve bývali pragmatickými muži.

Spojení „l'un et l'autre“ zde zastává funkci podmětu, proto je přísudek v množném čísle.

Následující příklad nebylo obtížné vyhledat, neboť neobsahuje žádné znaky, které by Intercorp nepodporoval a tak stačilo zadat slovní spojení „*les uns et les autres*“.

Příklad 35: *Les uns et les autres se trompaient.*

Překlad: Oba směry se mýlily.

Prísudek je opět v množném čísle. Tento příklad se od předchozího liší tím, že spojení ve funkci podmětu je v množném čísle.

2.3.1.2. L'un ou l'autre

Zde nastal stejný problém jako u příkladu 34. Do vyhledávače jsem musela zadat pouze slovní spojení „*un ou*“ a vyhledávat mezi všemi výskyty. Opět se mi podařilo najít jen jeden vhodný příklad.

Příklad 36: *De temps en temps, l'un ou l'autre me jetait un regard comme on jette un sucre à un chien.*

Překlad: *Občas na mne někdo z nich vrhl pohled, jako kdyby házel cukr psům.*

V této větě je přísudek v jednotném čísle. Dle toho chápeme, že jeden nebo druhý podmět vyvolává určitou skutečnost, ale ne oba dohromady. Vzhledem k tomu, že daný výraz je do češtiny přeložen jako „někdo z nich“, přísudek zde najdeme ve tvaru singuláru.

Příklad 37: *L'un ou l'autre de ces plans ferait un grand trou dans l'excédent de cette année.*

Překlad: *Oba plány bez rozdílu by letošní rozpočtový přebytek jednoznačně zdevastovaly.*

Teoretická část tvrdí, že po l'un ou l'autre může být přísudek v obou číslech a záleží na chápání poměru mezi jednotlivými podměty. Ačkoliv autor použil spojku „ou“, je význam této věty chápán ve smyslu slučovacím. O tom nás může přesvědčit i český překlad, který používá výraz „oba“ a přísudek v plurálu.

2.3.1.3. Tel ou tel

Pro vyhledání tohoto výrazu jsem zadávala slovní spojení „*tel ou tel*“ a Intercorp mi nabídl 37 příkladů, z nichž pouze jeden se dal uplatnit.

Příklad 38: *Ainsi, tel ou tel ministre proclame que la délinquance aura diminué de moitié au printemps, que dans cinq ans 50% des jeunes iront à l'université ou que la liste d'attente pour les lits d'hôpitaux sera réduite d'un tiers dans deux ans.*

Překlad: Ministři proto prohlašují, že pouliční kriminalita se do příštího jara sníží na polovinu nebo že do pěti let se podíl studentů univerzit v každé generaci zvýší na 50%. Pořadníky na přijetí do nemocnice se do dvou let zkrátí o třetinu.

Podle teoretické části víme, že jednotné číslo pro přísudek se používá, pokud se mezi podmínky objeví vylučovací poměr. Dle českého překladu bychom řekli, že poměr mezi podmínky je slučovací a to i z toho důvodu, že výraz „tel ou tel ministre“ je zde přeložen souhrnně jako „ministři“. Přesto zde autor zvolil pro francouzský přísudek jednotné číslo.

2.3.2. Ni...ni

Abych mohla najít výskyty tohoto výrazu, musela jsem do korpusu zadat pouze lemma „ni“ a pak z 1656 výskytů vyhledávat ty příklady, kde se výraz ni objevuje dvakrát a kde se zároveň týká podmínky.

Příklad 39: Ni la porte d'entrée de la maison ni les fenêtres ne semblaient avoir été fracturées.

Překlad: Hlavní vchod do Raddleova statku ani žádné okno zřejmě nikdo nevypáčil.

Ve francouzské větě jsou podmínky vyjádřeny podstatnými jmény ženského rodu, což se projevuje na rodové shodě pomocí koncovky „-es“ u příděstí minulého. Na českém překladu vidíme tendenci českého jazyka používat spíše činný než trpný rod. To, co bylo ve francouzské větě podmět, je zde ve funkci předmětu.

Příklad 40: Ni la France, ni la Grande- Bretagne n'étaient prêtes à renoncer à ce symbole de leur statut international de puissance nucléaire.

Překlad: Francie ani Británie nebyla ochotná vzdát se symbolu svého jaderného a mezinárodního postavení.

Na tomto příkladu, stejně jako na předchozím vidíme shodu v rodě. Francouzská věta používá přísudek v plurálu, zatímco v češtině je přísudek v singuláru. Na této i na dalších větách uvidíme, že pokud je v češtině použito jedno „ani“, přísudek je v singuláru, pokud jsou ve větě dvě „ani“, přísudek je v plurálu.

Příklad 41: Ni cette femme ni ce viellard n'accordaient la moindre importance au fait qu'il était un berger.

Překlad: Ani ta žena, ani stařec nepřikládali žádnou váhu tomu, že je pastýř.

Podle množného čísla přísudku můžeme usoudit, že mezi podměty existuje určitá spolupráce. V tomto případě byl nejspíš zjišťován názor od obou lidí současně.

Příklad 42: Ni toi ni moi ne sommes comme Hassan, qui est, lui, un riche commerçant.

Překlad: Ani ty ani já nejsme tak bohatí jako obchodník Hassan.

Zde je přísudek v plurálu, jelikož představuje skutečnost pro oba dva podměty dohromady. Pro obě jazykové verze je přísudek ve tvaru 1. osoby množného čísla.

Příklad 43: Comme ni l'Est ni l'Ouest n'y trouve son bonheur, le pays vit dans le malaise.

Překlad: A tak když štěstí nenalzáme ani na Východě, ani na Západě, znamená to, že je něco v nepořádku s celou zemí.

Francouzská věta má přísudek v singuláru. Můžeme to brát za prostředek vyjádření nezávislosti jednoho podmětu na druhém. V českém překladu opět vidíme jinou konstrukci věty, kdy se původní podměty staly jiným větným členem, a to konkrétně příslovečným určením.

Příklad 44: La confiance était totale, voilà tout, même si ni l'un ni l'autre ne pouvaient jurer du comportement de son conjoint légal.

Překlad: Mezi nimi vládla naprostá důvěra, to je všechno, i když ani jeden z nich nemohl přísahat na chování svého zákonného partnera.

Přísudek je v množném čísle, vztah mezi podměty chápeme jako nezávislý, každý z podmětů vykonává činnost autonomně. Do češtiny je výraz přeložen jako „ani jeden z nich“, přísudek se tedy s podmětem shoduje v singuláru a mužském rodě.

2.3.3. Avec

V případě tohoto spojení byl také problém s vyhledáváním v InterCorpu, protože je to velmi častý výraz a objevuje se v mnoha případech. Při zadání dotazu lemma „avec“ se mi zobrazilo 15878 výskytů a nepodařilo se mi najít vhodný příklad, kde by „avec“ spojovalo dva podmínky. Většina příkladů, která se mi zobrazovala, byla následujícího typu. Ve větě hlavní sice je vložena věta vedlejší s dalším podstatným jménem, ale není ve funkci podmínky, ale pouze určitým způsobem rozvíjí podmínku v hlavní větě.

Příklad 45: L'église, avec ce sycomore qui poussait à l'intérieur, était peut-être hantée.

Překlad: Třeba tenhle kostel s fikovníkem uprostřed je začarovaný.

Příklad 46: Cependant, la croissance, avec le faible taux de chômage et l'amélioration du niveau de vie dont sont friands les hommes politiques, est le résultat d'une certaine créativité.

Překlad: Avšak růst - s vysokou zaměstnaností a stoupající životní úrovní, po níž politici prahnou - pramení z tvořivosti.

2.3.4. Comme

Při vyhledávání podmětů spojených pomocí „comme“ se dostavily podobné potíže s velkým množstvím výskytů, stejně jako u předchozího „avec“. Celkem se mi zobrazilo 14089 výskytů. Přesto se mi podařilo najít alespoň několik vhodných příkladů. Do vyhledávače bylo zadáno lemma „comme“.

Příklad 47: C'était aussi, comme toi, un étranger en terre étrangère, et il devait avoir à peu près ton âge.

Překlad: Byl rovněž cizincem v cizí zemi, tak jako ty, a byl asi stejně starý.

Druhý podmět je do věty vložen a oddělen čárkami, přísudek tedy má tvar singuláru.

Příklad 48: Lui, comme tous les hommes, reculera, affirmera qu'il m'aime et que cela ne se reproduira pas.

Překlad: On se jako každý mužský zalekne, řekne, že mě miluje a že už se to nebude opakovat.

Stejný případ vloženého druhého podmětu ve větě, přísudek má opět tvar jednotného čísla.

Příklad 49: Et toi comme moi avons besoin de nettoyer nos têtes de mauvaises pensées.

Překlad: A stejně tak ty jako já jsme si potřebovali vyčistit hlavu od špatných myšlenek.

V této větě je přísudek v plurálu, z toho důvodu, že se jedná o koordinaci podmětů, které jsou hierarchicky na stejné úrovni. Žádný podmět není oddělen čárkami.

2.3.5. De même que

U výrazu „*de même que*“ bylo vyhledávání podstatně jednodušší. Při zadání slovního spojení „*de même que*“ do vyhledávače bylo nalezeno pouze 141 výskytů, mezi kterými se mi podařilo najít 3 níže uvedené příklady.

Příklad 50: Le chômage augmentera, de même que la dette publique, crensée par l'accroissement des allocations à verser.

Překlad: Zvýší se nezaměstnanost, stejně jako zadluženost veřejných rozpočtů, kterou prohloubí sociální dávky, které bude zapotřebí vyplácet.

Při použití spojivového sousloví „de même que“ má přísudek tvar singuláru, a to z důvodu, že sloveso tvořící přísudek je chápáno pouze přísudkem jednoho podmětu.

Příklad 51: Le Canada est devenu un pays de rêve pour beaucoup, de même que certains pays d'Europe.

Překlad: Snem je pro mnoho lidí Kanada a také evropské země.

Další případ volně vloženého druhého podmětu do věty, přísudek tvoří shodu s prvním podmětem. Ve francouzské větě vidíme shodu v rodě.

Příklad 52: L' intérêt général, de même que la santé ou l' environnement, ne peut être défendu en appliquant des sanctions à l' encontre des pays qui ne respectent pas les normes internationales, car souvent ils n' ont pas les moyens de s' y conformer.

Překlad: Veřejné statky, jako jsou zdraví nebo životní prostředí, nelze podporovat trestáním zemí, které neplní mezinárodní standardy, neboť mnoho zemí na to nemá prostředky.

Ve druhé větě, která je do první věty vložena, jsou dva podměty v singuláru spojené spojkou „ou“. Tvary členů ve vložené větě ale neovlivní tvar přísudku, protože ten se shoduje s prvním podmětem, který je v jednotném čísle. V češtině je původní podmět ve funkci předmětu a je v množném čísle.

2.3.6. Ainsi que

Příklady pro tento výraz byly vyhledány pomocí zadání slovního spojení „*ainsi que*“ do vyhledávače. Celkem korpus našel 1057 výskytů daného výrazu. Z těch jsem následně vybrala příklady, kde „*ainsi que*“ spojovalo podměty.

Příklad 53: En comparaison, le Japon, du fait de l'inefficacité de son secteur tertiaire, ainsi que le Royaume- Uni, se situait bien en dessous des États- Unis ou de l'Europe.

Překlad: Naproti tomu Japonsko bylo díky své neúčinné sféře služeb mnohem ní než USA a Evropa. Podobně na tom byla i Británie.

Učebnicový příklad, kde se přísudek shoduje s prvním podmětem, druhý je do věty volně vložen. Čeština si pomohla poměrně složitým souvětím tak, že ho rozdělila do dvou vět. Na tomto příkladu vidíme, že spojkové sousloví zde má srovnávací funkci.

Příklad 54: Cette crise, ainsi que les autres avant et après, montrent que les tensions au Moyen-Orient ne s' apaisent pas avec le temps qui passe, mais grâce à l' intervention diplomatique résolue d' acteurs régionaux ou internationaux.

Překlad: Tato krize, jakož i jiné krize před ní i po ní, ukázala, že pnutí na Středním východě se zřídka samy postupem času rozplynou. Někdy je uvolní aktivní diplomatický zásah regionálních či mezinárodních aktérů.

Čeština má přísudek v singuláru, shoduje se totiž s prvním podmětem. Francouzský přísudek se shoduje v množném čísle nejspíš s podmětem jemu bližšímu a to tomu, který je ve vložené větě. Zde tedy praktická zkouška neodpovídá gramatickým pravidlům.

Příklad 55: En conséquence, l'inflation chinoise, ainsi que le prix des actifs, restent sous contrôle.

Překlad: Čínská inflace i ceny aktiv tedy zůstávají pod kontrolou.

Ačkoliv jsou oba dva podměty v jednotném čísle a teorie tvrdí, že přísudek se má shodovat s prvním podmětem v singuláru, zde se přísudek shoduje s oběma podměty najednou a má tedy tvar množného čísla.

2.3.7. Autant que

Podměty spojené výrazem „*autant que*“ jsem vyhledala pomocí zadání slovního spojení „*autant que*“ do korpusu, který mi nabídl celkem 141 výskytů. Z toho byly použitelné pouze dva následující příklady.

Příklad 56: À long terme, la stabilité financière, tout autant que la stabilité des prix, nécessite des organismes de régulation et de supervision indépendants et responsables.

Překlad: Z dlouhodobého hlediska vyžaduje finanční stabilita- obdobně jako stabilita cen- nezávislé a zodpovědné regulační a dohlížitelské orgány.

Přísudek má tvar singuláru, poněvadž se shoduje s prvním podmětem. Uvedený spojkový výraz zde má porovnávací význam.

Příklad 57: Le président George Bush père autant que le président Bill Clinton durent augmenter les impôts pour mettre de l'ordre dans le chaos de l'ère Reagan.

Překlad: Jak George Bush senior, tak Bill Clinton museli zvýšit daně, aby nepořádek z Reaganovy vlády napravili.

Zde je správně použit plurál pro přísudek, jelikož spojkové sousloví zde má význam slučovací. V češtině je rovněž použit plurál pro přísudek.

Pro tuto část nelze vyvozovat směrodatné závěry. Ve francouzštině jsme si potvrdili to, co bylo řečeno v teoretické části a našly jsme i výjimky. Pro češtinu je definice pravidel složitější, protože v daných případech překládá dané výrazy různě, a podle toho také vypadá shoda přísudku s daným výrazem.

3. Závěr

Má bakalářská práce nazvaná „Shoda podmětu s přísudkem v současné francouzštině a češtině, srovnávací studie“ měla za úkol popsat pravidla shody pro oba jazyky a následně analyzovat jejich použití v praxi.

Celá práce je rozdělená do dvou hlavních částí. Teoretická část se snaží za použití odborné literatury vysvětlit pravidla zkoumaného jevu. Je rozdělena do tří kapitol. První, úvodní kapitola nás seznamuje se základními pojmy z oblasti mluvnice. Následují další dvě kapitoly, z nichž se každá věnuje pravidlům shody podmětu s přísudkem pro daný jazyk. Obě části se pak snaží hlouběji popsat pravidla shody přísudku s několikanásobným podmětem. V této části se jedná hlavně o popsání pravidel, kdy se vyskytuje přísudek v singuláru a kdy v plurálu. Na konci teoretické části následuje shrnutí, které se snaží přehledně pro každý jev poukázat na pravidlo, které se pro něj uplatňuje. Práce je koncipovaná tak, že se snaží nejprve přiblížit pravidla pro francouzský jazyk a následně uvést ty samé informace pro český jazyk. Je to z toho důvodu, že považuji pravidla české gramatiky za srozumitelné pro českého čtenáře, a proto se některými jevy nezabývám tak podrobně jako pro francouzštinu.

Cílem praktické části je spolupráce s paralelním korpusem Intercorp, který umožňuje vyhledání zadaného hesla v databázi textů v rámci děl, která jsou v češtině a dalších 23 jazycích. Pro práci v rámci češtiny a francouzštiny mi korpus nabídl 24 děl k vyhledávání.

Při práci s Intercorpem jsem shledala jednu velkou nevýhodu pro vypracování tématu této práce. Jelikož jsem se zabývala shodou přísudku s podmětem, potřebovala jsem nějakým způsobem zadat vhodný dotaz do vyhledávače. Ačkoliv český vyhledávač nabízí více možností zadání dotazu oproti francouzskému, v mé práci mi to nepomohlo. Intercorp je totiž sice schopný rozlišit slovní druhy, ale větné členy ne. Nezbyvalo tedy nic jiného než zadávat jednotlivá hesla bez jakéhokoliv jiného příkazu a pak manuálně prohledávat zjištěné výskyty a vypisovat si příklady, kde se dané výrazy objevily na pozici podmětu anebo podměty spojovaly.

Praktickou část jsem vypracovala z 57 demonstrativních příkladů. Příklady jsou ve francouzštině, následuje za nimi český překlad a komentář. Tato část se zabývá shodou s podmětem vyjádřeným zájmenem, shodou s podmětem označujícím množství a téměř polovina praktické části se zabývá shodou s několikanásobným podmětem.

V části věnované shodě přísudku s podmětem vyjádřeným zájmenem jsem vybrala na analýzu zájmena *chacun*, *personne* a *qui*. U prvních dvou zájmen jsem na praktické ukázce potvrdila to, co bylo řečeno v teoretické části. U zájmena *qui* jsem nemohla potvrdit tvrzení Grevisse⁶² v jeho *Le Bon Usage* týkající se tvaru přísudku v 3. osobě singuláru pro podmět v 1. nebo 2. osobě singuláru, jelikož se jednalo o poměrně výjimečný případ a v dílech, která korpus k analýze nabízí, jsem nenalezla ani jeden výskyt.

V druhé části, která se zabývala shodou přísudku s podmětem vyjádřeným výrazem množství, jsem narazila na několik případů, kde praktická část vyvracela tvrzení z teoretické části. Teoretická část totiž tvrdí, že po výrazech množství následuje vždy přísudek v plurálu. Praktická část nám ukazuje, že to tak není vždy. V jistých případech to bylo z toho důvodu, že výraz množství byl rozvinut nepočítatelným podstatným jménem, které není schopno utvořit množné číslo. Pro další případy se domnívám, že se jedná o tendenci shodovat přísudek s daným výrazem z gramatického hlediska, nikoli sémantického. Tím myslím, že přísudek se shoduje s podmětem v singuláru, protože samotný množstevní výraz má tvar singuláru, ačkoliv označuje množství větší než jeden.

Třetí část je věnována pro nás nejdůležitější části, a to shodě přísudku s několikanásobným podmětem. Pro vypracování této části jsem postupovala tak, že jsem do korpusu zadávala spojovací výrazy *et*, *ou*, *ni...ni*, *avec*, *comme*, *de même que*, *ainsi que*, *autant que* a vyhledávala jsem věty, kde tyto výrazy spojují podměty. Pro spojky „*et*“ a „*ou*“ bohužel nebylo možné vypracovat analýzu jejich použití, jelikož jsou to výrazy hojně používané a nebylo v mých silách mechanicky prohledat všechny výskyty a vytřídit z nich ty, kde dané spojky spojují podměty. Snažila jsem se alespoň vyhledat výrazy, ve kterých jsou spojky obsaženy. Pro tyto výrazy se mi objevilo naopak málo výskytů, a proto je v této části použito pouze 5 příkladů. Další problém nastal při vyhledávání spojky „*avec*“, jelikož je také často užívaná a nejen při spojování podmětů. V takovém množství výskytů se mi nepodařilo najít ani jeden případ, který by byl použitelný pro tuto práci. S vyhledáváním dalších spojovacích výrazů už takový problém nebyl, jelikož nejsou tak obvyklé.

Obecně můžeme říct, že praktická část nám většinou potvrdila gramatická pravidla z teoretické části. Skutečnost, že jsem při vyhledávání narazila i na výjimky

⁶² GREVISSE M. 1991), *Le Bon Usage*

může být způsobena tím, že autor buď dané gramatické pravidlo nezná, nebo se nerozhodl jej použít.

Problematika shody podmětu s přísudkem ve francouzštině by si jistě zasloužila ještě větší pozornost, ale vzhledem ke stanovenému rozsahu práce nebylo možné popsat tento jev podrobněji. Přínosné by bylo, kdyby Intercorp umožňoval vyhledávání podle větných členů. Pak by byla práce v rámci tohoto a podobných témat mnohem jednodušší.

4. Résumé

Le but de ce travail était d'établir une comparaison entre l'accord sujet-verbe français et tchèque. Étant donné que ces langues appartiennent dans les familles linguistiques distinctes on y trouve beaucoup des différences. Le tchèque fait partie des langues flexionnelles, le français contient des éléments de la langue isolante. Mon travail de licence est formé de deux parties. C'est la partie théorique suivie par la partie pratique.

La première partie a pour le but d'expliquer à l'aide de la littérature usagée les règles de l'accord sujet-verbe pour toutes les deux langues. Cette partie est divisée en trois chapitres. Le chapitre initial élucide les termes de base. Le deuxième chapitre se rapporte exclusivement à l'accord sujet-verbe en français. On y distingue l'accord en genre, en nombre et en personne. Le cas de l'accord du prédicat avec un sujet multiple occupe la grande partie de ce chapitre. Le troisième chapitre est consacré à l'accord sujet-verbe en tchèque. Pour élaborer ce chapitre j'ai d'abord utilisé la revue « Écho des études romanes » et son article « L'accord en tchèque : le centre et la périphérie » écrit par M. Vladimír Petkevič qui m'aidait d'élaborer la structure de ce chapitre. Tous les deux parties se forcent de décrire plus profondément les règles de l'accord du prédicat avec un sujet multiple. Dans cette partie il s'agit principalement de distinguer les règles où on trouve le prédicat dans le singulier et pluriel. La fin de la partie théorique est formé du tableau récapitulatif qui démontre le règle pour chaque catégorie de l'accord. Mon travail tâche d'approcher tout d'abord les règles pour le français et conséquemment pour le tchèque. J'ai choisi cette structure de travail parce que je considère les principes du grammaire tchèque bien compréhensible pour le lecteur tchèque. Pour cette raison je ne m'occupe pas de quelques phénomènes en tchèque si amplement comme de ceux en français.

Le but de partie pratique était de coopérer avec le corpus parallèle Intercorp qui permet de rechercher un mot dans la base de données qui contient des œuvres dans le tchèque et 23 autres langues. Pour le travail avec le tchèque et le français Intercorp comporte 24 œuvres.

J'ai trouvé un grand désavantage de travail avec Intercorp pour ce sujet. C'était le problème avec adjudication de mot dans la base de données. Intercorp n'est pas capable de distinguer les membres de phrase. Il ne me restait d'adjudger les mots individuels et d'explorer manuellement des résultats dans lesquels on trouve les mots en

place de sujet ou les mots qui les joignent. Cette partie a été élaborée de 57 exemples démonstratifs. Ils sont écrit en français suivis par la traduction tchèque et commentaire.

Dans la partie qui est orientée à l'accord du prédicat avec le sujet exprimé par le pronom j'ai choisi les pronoms chacun, personne et qui. Les deux premiers pronoms ont confirmé leur utilisation décrite dans la partie théorique. En ce qui concerne le pronom qui, je ne pouvais confirmer la thèse de Grevisse⁶³ dans *Le Bon Usage* où il affirme que pour les sujets dans 1ère et 2ème personne du singulier le prédicat peut être dans la forme de 3ème personne du singulier. C'était parce que ce événement est exceptionnel et Intercorp n'a pas trouvé aucun exemplaire.

La deuxième partie s'occupait de l'accord du prédicat avec le sujet exprimé par le terme de quantité. Ici, j'ai trouvé quelques différences entre la partie théorique et pratique. Dans la partie théorique on dit qu'après les termes de quantité le prédicat s'accorde avec le sujet en pluriel. Dans la partie pratique il y a quelques exemples où le prédicat s'accorde en singulier. Dans certains cas c'était en raison d'épanouissement du terme de quantité par le nom non-comptable qui n'est pas en mesure de former le pluriel. Pour les autres exemples je suppose qu'il s'agit de la tendance d'accorder le prédicat avec le terme de quantité au point de vue grammatical, pas de sémantique. Cela veut dire que le prédicat s'accorde avec le sujet en singulier, parce que le terme de quantité a la forme du singulier, même s'il désigne la quantité plus grande qu'un.

La troisième partie est destinée à l'accord du prédicat avec le sujet multiple. Pour élaborer cette partie j'ai adjugé dans le moteur de recherche les mots de jonction suivants : et, ou, ni...ni, avec, comme, de même que, ainsi que, autant que. Entre les résultats je devais rechercher les cas où ces termes ajoinent les sujets. Pour les conjonctions « et » et « ou » il n'était pas possible d'établir l'analyse de leur utilisation à cause de leur application fréquente et je n'était pas en mesure de reviser tous les phrases et assortir les cas où les conjonctions joignent les sujets. J'ai tâché au moins de trouver les expressions qui contiennent ces conjonctions. Pour celles-ci j'ai trouvé peu de phrases et c'est pourquoi cette partie comporte 5 exemples. Un autre problème a apparu pendant l'analyse d'utilisation de conjonction « avec ». C'est un autre terme qui est fréquemment utilisé. Ici, je n'ai pas trouvé aucun exemple utile pour le sujet de mon travail. L'analyse des autres mots n'était pas si difficile, parce que ce sont les mots moins utilisés.

⁶³ GREVISSE M. (1991), *Le Bon Usage*

En général, on peut constater que la partie pratique nous a majoritairement confirmé les règles de grammaire introduits dans la partie théorique. Les exceptions trouvées pendant l'analyse peuvent être les résultats d'inexpérience des auteurs ou d'ignorance des règles de grammaire par eux.

La problématique de l'accord sujet-verbe en français mérite certainement une attention poussée, mais du fait de grande étendue du présent travail on n'a pas pu décrire en détail ce phénomène. Il serait profitable quand Intercorp permettrait la recherche par les membres de phrase. Dans le cadre de ce sujet et des sujets semblables le travail serait plus facile.

5. Bibliografie

- DANEŠ, F. - HLAVSA Z. -GREPL M.** *Mluvnice češtiny 3*. Praha: Nakladatelství Academia, 1987. ISBN 21-029-88
- DUCHÁČEK O.** *Grammaire du français contemporain*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladatel'stvo, 1976.
- FELLER, L.** – *Syntaxe française: Cours fait à l'université tchéque*. Praha: Nakladatelství Alois Hynek, 1910.
- GOFFIC, P.** *Grammaire de la phrase française*. Paříž: Nakladatelství Hachette, 1993. ISBN 2-01-020383-6
- GREPL, M a kol.** *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2001. ISBN 978-80-7106-980-5
- GREPL, M a KARLÍK P.** *Skladba češtiny*. Olomouc: Nakladatelství Votobia, 1998. ISBN 80-7198-281-4
- GREPL, M a BAUER J.** *Skladba spisovné češtiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. ISBN 14-176-89
- GREVISSE, M a GOOSE A.** *Le Bon Usage: Grammaire française*. Paříž: Nakladatelství Duculot, 2006. ISBN 978-2-8011-1404-9
- HENDRICH J., RADINA O. a TLÁSKAL J.** *Francouzská mluvnice*. Plzeň: Nakladatelství Fraus, 1991. ISBN 80-04-14022-X
- CHEVALIER J., C.** *Grammaire du français contemporain*. Paříž: Nakladatelství Larousse, 1994. ISBN 2-03-710215-1
- PETKEVIČ V.** *L'accord en tchèque: le centre et la périphérie. Écho des études romanes*, 2010, vol. 6, num 1-2, s.143-160
- RADINA, O.** *Francouzština a čeština. Systémové srovnávání dvou jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987.
- RIEGEL, M., PELLAT, J. -C. a RIOUL, R.** *Grammaire méthodique du français*. Paříž: Nakladatelství Quadrige, 2004. ISBN 978-2-13-055984-9
- ŠABRŠULA J.** *Vědecká mluvnice francouzštiny*. Praha: Nakladatelství Academia, 1986.
- TAIŠLOVÁ J.** *Mluvnice francouzštiny*. Voznice: Nakladatelství Leda, 2002. ISBN 80-7335-004-1

Elektronické zdroje:

<http://www.korpus.cz/intercorp/>